

18 Sürgün

2026
MAYIS - HAZİRAN

● İKİ AYLIK KÜLTÜR & EDEBİYAT DERGİSİ

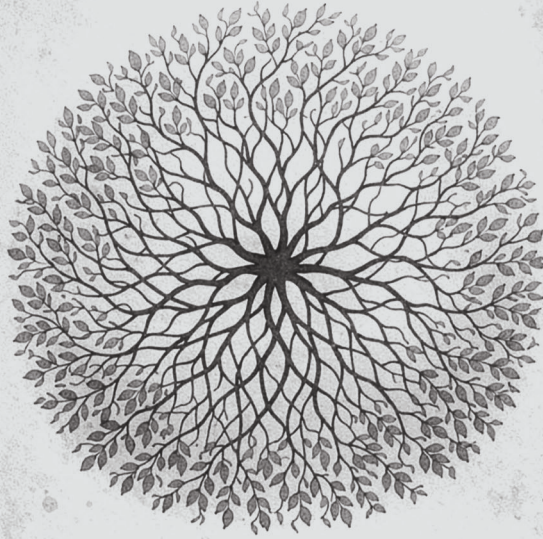


MEHMET BULAYIR ŞEHNAZ FINDIK İNAN ABDÜLMELİK BAYIR AYŞE SENA ERDEM
AYŞE ŞİMŞEK DİLEK TURGUT ELİF NUR YILDIZ MUHAMMED EYMEN DURDAĞ MÜMTAZ ÖZLEN
R. MERVE TAŞDELEN RUKİYE TURGUT SAMET YURTTAŞ YASEMİN ŞEKERCİ
ESLEM AYŞE KILIÇ ESMANUR YETKİN GÖZDE ÇİMEN ÖYKÜ YALIN SEFA FIRAT SENA ALPER
ŞEYMA ERGÖKTAŞ AYŞE ŞEVVAL MENEKŞE EBRU ŞAHİN HİKMET ŞEYHANLIOĞLU
MUHAMMED ALPEREN VAROL MUHAMMED BERK GÜLDÜR SİLA SİĞİNDİ
ŞEHRİGÜL PARLAK TUĞBA YİĞİT HANNE NUR ÖZDEN

EBEDİ SAADET

MÜSLÜMANIN MUTLULUK REHBERİ

ALİM YÜCER



ŞECERE
YAYINLARI

*Yeni Kitabımız
yayında*

ŞECERE
YAYINLARI



İMTİYAZ SAHİBİ

İnsan ve Medeniyet
Hareketi Adına:
Kemal Özden

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Mehmet Bulayır

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Şehnaz Fındık İnan

EDİTÖR

Amine Kübra Coşkun

ALAN EDITÖRLERİ

Abdullah Koç
Ceyhan Balcı
Ayşe Söylemez

SON OKUMA

Melike Nur Coşkun

GRAFİK TASARIM

Hanne Nur Özden

ÇİZİMLER

Hanne Nur Özden

ISSN

2980-2512

İki ayda bir yayınlanır.

Yerel Süreli Yayın.

Yazı ve reklamların içerik
sorumluluğu sahiplerine aittir.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Dergimize www.surgun.net

adresinden erişebilirsiniz.

Ah İstanbul...

Bu kez şehirler sultanı, dünyanın göz bebeği, her gelende bir iz bırakan; her gidenin bir parçasını geride bıraktığı *İstanbul* temasıyla karşınızdayız. Bilenlerin malumu, Yahya Kemal'e atfedilen bir söz vardır. Üstad'a "Ankara'nın nesini seviyorsunuz?" diye sorarlar. Cevap, "İstanbul'a dönüşünü." olur. Bana sorarsanız; bütün hengâmesine, yorulmuşluğuna, örselenmişliğine rağmen hâlâ nerede olursanız olun, oradan İstanbul'a dönüş güzeldir.

İstanbul üzerine onlarca beste, yüzlerce şiir yazılmıştır; belki daha da fazlası... Ancak ben yine Yahya Kemal'in dizeleleriyle devam etmek istiyorum:

"Sana dün bir tepeden baktım aziz İstanbul!

Görmedim gezmediğim, sevmemişim hiçbir yer.

Ömrüm oldukça gönül tahtına keyfince kurul!

Sade bir semtini sevmek bile bir ömre değer."

Devamını dijital platformlardan okuyabilir, hatta şarkısını da dinleyebilirsiniz. Güzeldir; İstanbul ile ilgili yazılan onca eser arasında benim favorimdir. Bir de Edip Akbayram'ın selendirdiği "*Bekle Beni İstanbul*" şarkısını zikretmez isem olmaz. Şarkı, İstanbul'a dönüş hasretini ne güzel anlatır.

Ve elbette baharın habercisi İstanbul'un süsü erguvanları... Bu vesileyle Rahmetli Akif Emre'yi anmadan geçsem hem İstanbul hem de bu yazı eksik kalırdı. Akif Emre'nin sizi İstanbul sokaklarında dolaştıracak, İstanbul'a başka bir pencereden bakmanıza imkân verecek "*İstanbul'u Yeniden Düşünmek ve Erguvanname*" isimli kitabını mutlaka okumalısınız.

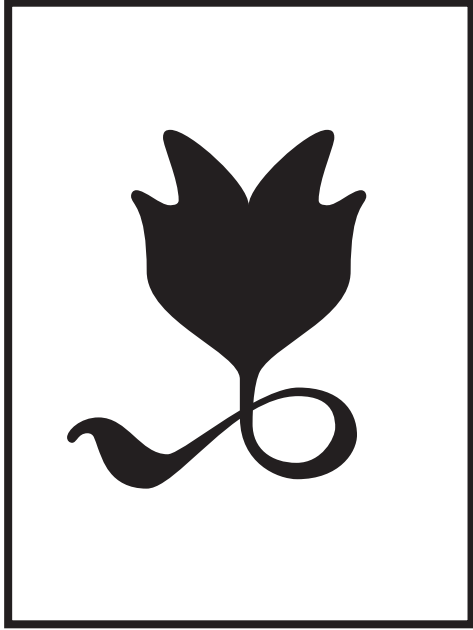
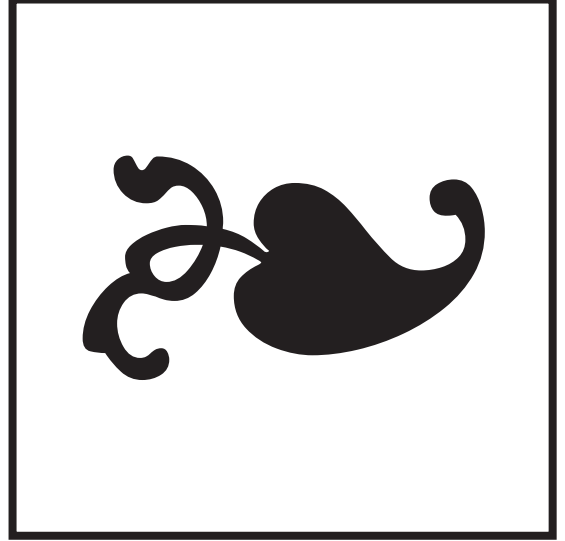
Sözü daha fazla uzatmadan sizi derginizle baş başa bırakayım. Bakalım *Sürgün* yazarlarımız, İstanbul'a hangi pencerelerden bakmışlar; hangi semtin hafızasında dolaşmış, hangi ayrılığın kıyısında beklemiş ya da hangi kalabalığın içinde kendi yalnızlıklarıyla yüzleşmişler?

Böylece İstanbul temamızla bir üçlemeyi kapatırken, yeni bir başlangıcın eşliğinde duruyoruz. Gelecek sayımızda, kelimenin en saf hâliyle, (1)**Elif** ile başlamaya ne dersiniz?

Yeni *Sürgünlerde* buluşmak üzere, edebiyatla kalın...

Mehmet Bulayır

GENEL YAYIN YÖNETMENİ



FLEURON yazıcı çiçeği olarak da bilinir, noktalama işareti veya tipografik kompozisyonlar için bir süs olarak kullanılan tipografik bir öge veya gliftir.














ŞEKİL 1 şiir
ŞEKİL 2 öykü
ŞEKİL 3 deneme

İÇİNDEKİLER

- MEHMET BULAYIR 6
İstanbul'da Bir Gün
- ŞEHNAZ FINDIK İNAN 7
İstanbul Bir Cihan Dergâhı
- ABDÜLMELİK BAYIR 9
Harabe
- AYŞE SENA ERDEM 10
Mirasçı
- AYŞE ŞİMŞEK 12
Karga Karga
- DİLEK TURGUT 13
Bilemedim

Sürgün

 ELİF NUR YILDIZ 14
Şehri Anlama Reçetesi
MUHAMMED EYMEN DURDAĞ 16
 Kar Yağmadı
MÜMTAZ ÖZLEN 19
 Hıfz
R. MERVE TAŞDELEN 20
 Bitti mi Yol?
RUKİYE TURGUT 21
 İstanbul
SAMET YURTTAŞ22
 Kanıma Karışan Şehir
YASEMİN ŞEKERCİ23
 Bir Parça Hüzün Bin Parça İstanbul
 ESLEM AYŞE KILIÇ25
Dördüncü Tepede Yeller Esiyor
ESMANUR YETKİN 28
 Dilsiz Bir Şârihin Notları
GÖZDE ÇİMEN 31
 İçimden Geçer Şehir
ÖYKÜ YALIN35
 İltica Durağı
SEFA FIRAT 38
 Paşa Osman'ın Giderken Ardından Götürdüğü İstanbul

 SENA ALPER 42
Ne Seninle Ne Sensiz
 ŞEYMA ERGÖKTAŞ 45
Bozkırım Denizle Barıştığı Gün
 AYŞE ŞEVVAL MENEKŞE 48
İstanbul'daysan
 EBRU ŞAHİN 49
İçimdeki İstanbul
 HİKMET ŞEHANLIOĞLU 50
Şehirlerin Daniskası
 MUHAMMED ALPEREN VAROL 53
Asırlık Müjdenin İzinde Büyük Fetih
 MUHAMMED BERK GÜLDÜR 56
Sisli Hayat Tasavvuru
 SILA SİĞİNDİ 58
Ruhun İstanbul Sergüzeşti
 TUĞBA YİĞİT 60
İstanbul'a Bir Mektup
 ŞEHRİGÜL PARLAK 62
Derdinin Abidleri
 HANNE NUR ÖZDEN 63
Söyle Bana Neredeydin?



MEHMET BULAYIR

İstanbul'da Bir Gün

yaslan dildara tâlip
bak saba makamında yıkanıyor,
Fatih'in sokakları.
bahar çiçekleri dermiş, ak yazmalı erenler.
seherde durmak olamaz,
niyaz vaktidir.
uğruna can verenler sultan olur
ihtiramla geç huzurdan.
korku yoktur hak yolunda olana
bir yudum iç de felah bulasın,
çeşmelerinden şiiir akan Çamlıca'nın.
korkma ser yazgını dalgalara,
bir çınar iklimidir eser Çengelköy'de,
erguvanlar koyar sofrana,
cömert Kandilli.
aç ellerini yeni doğan hilale ki
bir yıldız esintisi, bir bülbül duasıdır,
duyduğun Üsküdar'da.
bırak öksüz kalsın pişmanlıklar,
kalbinin kapısını aç da dinle Sinan'ı
Hicazdan haber verir şu ezan,
ve gün hitama erer, hazan vaktidir.
Aşkı tamam eden Mihrimah Sultan'da
El Latif esmasıdır.



ŞEHNAZ FINDIK İNAN

İstanbul Bir Cihan Dergâhı

İstanbul bir çocuk çağılıtı
Boğazın katmerli yokuşlarında duyulan
Yedi uyku mahmuru göz yedi tümsek ve bir deli okyanus
Akif'in alnından Haliç'e dökülen perçem
Yanaklarında ıslanan lale goncaları
Bembeyaz bir tülbent Pierre Loti'den
İstanbul bir duayı kucaklamalı.

Erguvanların dilinde bir şiir İstanbul
İstiklal'de kavga, Galata'da sükut
Şehzadebaşı'na sürgün yemiş umut
Rıhtımda kıyılara dokunan günaydın sesleri
Çeyizinde Adalar, ellerinde Sarıyer börekleri
Zarifoglu'nda yaşamak, Bayazıt'ta gecekondü evleri
Süleymaniye'de nakış nakış iftar sofraları..

İstanbul bir cihan dergâhı,
Kardeşir sadaka taşları, su sebilleri, aş evleri
Annesi ipekten bir surdur, edeptir; babası adalet,
Beşiktaş'ta gülistandır kabirlerinin örtüsü
Çarşının gürültüsü, kaşık sesleri, kahve kokusu...
Aşyanlardan süzülen tekbir sesleridir Ayasofya'yı uyandıran
Bir çayın bir simidin bir kedinin secdesidir...
Dervişler kuşanmıştır İstanbul'u,
Anaların kucağında Zahid'i, Mahmud'u, Esad'ı görürsün..





ABDÜLMELİK BAYIR

Harabe

*“Sırf başlayıp bitirebildiğim bir hikâyem olsun diye...
bıktım ardımda yarım kalmış hikâyeler taşımaktan, çünkü
bizzat ben yarım kalmış bir niyetim.”*

ümidim, az da olsa havf taşımam
ama korkarım ki bende recadan eser kalmadı
ve yine korkarım ki yıldızları bir daha göremem
beni karanlığa mahkûm eden, şehrimin ışıklarıdır

şimdilerde, sükuta nefes olan kubbelerimde
çağın onulmaz yaraları yankılanır
camdan zindanlarım var, paha biçilmez
her bayram arifesi, esmer çocukların kanıyla yıkanır
çocuklar ki çocuk, çocuklar kimsesiz
ölümleri “savaş suçu” kadar sağır ve sessiz

ey ateşi İbrahim’e serin kılan
ey geceyi gündüz, gündüzü gece eden
kuşat nurunla, vahdetinle fena kıl, yokluğuma sür beni
bu sürgün kahırlı bir aşkın süreği
aşk,
şehrimin ayakta duran son direği

varsın felaket senin gelişin olsun
razıyım molozların, betonların altından beslenen ümide
razıyım, harap olacaksa bu şehri
senin gözlerinden izlemeye



AYŞE SENA ERDEM

Mirasçı

Taşır hatıraları kemerlerinde
sükûtu minarelerine asar
Geçeni uğurlar bu deniz
Kalanın içinde uzun bir uğultu

Aynı mermer saltanat ağırlığını duymuş
sonra sürgün soğuşunu
Aynı eşik nikâh duasını da işitmiş
selanın sızısını da

Günlük hengâmede kaybolur mahiyet;
ancak bir gün, yalnız bir gün
O Türk boğazının Turkuazın çehresinden çıkılır
Dönüş artık eskisi gibi ol(a)maz

Lakin ayrılmış cevher
Mermer kubbeler,
Laleli köşkler olunca
Acı bile zarafetle esen
fecaat misali sızlatır

Hatıralar birer birer döner:
O çınarın altında yarım kalan sohbet
Yahya Efendi'de okşanan kedilerle tam olur
Mihrimah Sultan'dan çıkan adımların ardından
Hüdayi kapısında hafifler gönül

El sokaklarının kiremit duvarlarında
Kapalıçarşı'nın renk renk baharatı
Gökyüzünde aranan yıldızlar,
Eminönü vapurunda yitip giden ufuk çizgisi

Çocuğun elinde topaç gibi dönen zaman
Sokak lambalarının cılız ışığında
kucağa gelen bir kedinin mırıltısı
Ya Rahîm diye çoğalır gecede

Semadan düşmüş bir zarafet
gönüllerden yansıyan bir mehtapla birleşir
Şakaklardan süzülen alın terinde
yıldızla ayın gizli izi
Omzunda sürülür bir gencin

Ötede hatıralarında barınır
beride geçmişinin gölgesinde yılanır
Yüzyılların yükünü taşır
Taşırken hamal değil,
tarihin mirasçısı olur



AYŞE ŞİMŞEK

Karga Karga

dünya bir coşku
elim arpa
elim arpayı serpmekte bin yandan
o büyük karga
benimle bir ritim tutar tüyelerinden durmadan
dünya bir nurusiyah
eflatuna döndük şakaklarımda gagan
kargamın gözü su yeşilinden kara çalıdan
başladı yirmi altı saniyede birlik kavgam
elim su
elim suyu saçmakta bir yandan
ben de bereketli sofralar kurabilirim artık
serin gölgeler açabilirim kollarımın altından
dünya bir yedi
kargam uçuverdi şu iki kıtasından
turkuaz bir deniz dikiverdi aramızdan
elim küçücük elin kocaman
çıktım baktım dala
karga taramış tüyelerini
ben dilime karanfil deędirmişim
arpa yığınları şelaleler ardından



DİLEK TURGUT

Bilemedim

Bu dalgalar mı ruhuma alıp savuran
Yoksa bakışlarına kondurduğun akşam serinliği mi
Bir hüznü türkü mü yaraşırdı şu garipliğime
Yoksa aşkla yoğrulmuş bir şiir mi?
Bilemedim hangimiz daha yorgunuz
Ben mi
Kadıköyden kalkan şu gemi mi
Sorsam hangimiz daha âşık?
Şu el sallayan mı vapurun arkasından
Mavi sularına katan mı gözyaşından
Bilemedim
Sahi kime yarsın sen kimeyara?
Bembeyaz bir düşken kimesin kapkara
Ahhh İstanbul!
Dönerken semalarında kuşlar asırlık bir vuslatla
Bir bahar günü Üsküdar meydanında
Hasrete koşuyor birileri demirden ağır bir aşkla
Bilemedim
Hangimiz daha yalnızız?
Ben mi
Koynunda sakladığın Kız Kulesi mi



ELİF NUR YILDIZ

Şehri Anlama Reçetesi

Belki bin yıl yaşasak
Bulurdum bu şehrin sırrını
Çırpınıp dururdum ben
İstanbul yerine bir başıma
Adamlar tanıdım,
Kendini şehir zanneden
Surları yıkılmaz, delinmez, ses geçirmez
Sözlerimi sakladım,
Saklamasam da görünmezdi
Kaçıp durdum ışıklarından
Sırtımı yasladım aralık bir kapıya
Koluma en bozuk saati taktım
Sefer vakitlerini ben değiştirdim
Sırf kötülük olsun diye
Senelerce yüzüne bakmadım,
O yolun;
Önünden geçtim,
Ateşler yaktım etrafında,

Hatta bir sabah yanında çay dahi içtim
Fakat anımsamadım
Bir seher vakti kapladı göğüs kafesimi,
Heyecandan uzak, matemden uzak
Ama dinmedi benim bu yolsuzluğum
Karşılıklı oturabilsek bir gün,
Ona simit de alırdım,
Renklerden başka her şeyi anlatırdım
Yanımda olacaksa yalnızca bir gün
Ben bu şehri yüzyılda anlardım

Fakat anımsamazdım,
Bir seher vakti kaplardı göğüs kafesimi,
Heyecandan uzak, matemden uzak
Yalnızca kavislerinden bir tuzak
İnanmazdım işte anladığıma,
Zindanlarına da kapansam,
Hatta sahilinde bir yalı olsam...



MUHAMMED EYMEN DURDAĞ

Kar Yağmadı

Kaç karınca taşır bir somun ekmeği?
Kaçınıcı kışta kar yağar?
Yok mu artık bir sebebin beni sende yaşatmana?
Doydum mu artık tavşan kanına,
Sen doydukça kanımıza...
Hani ani yağmurların vardı,
Islatırdı yarimin saçlarını.
Öyle güzeldiniz ki, ikiniz ve yağmur,
Aramazdık hiç şemsiye.
Ellerimiz birleşemezdi hayadan,
Haya bizimdi...

Güzel misin sen cidden?
Buradan anlayamıyorum,
Uzağa gitsem? Bilmiyorum...
Ya sen, sen değilsin artık,
Ya da ben sende değilim.
Belki sen değilsin şiirler yazdığım.
Belki de yazmadım, yazamadım,
Kentın dumanını tütmedim gece boyu.
Sur dibinde ıslak patıkaya basmadım hiç,
Şapırdamadı ayağım çamurlu kaldırımlarda.
İskele önü iskelet sergisine seyirci kaldım...

Yağmur yüklü bulutların, ürpertici rüzgârıyla savrulurken saçlarım
Başım gövdemde değildi...
Başım yok artık, yarım yok!
Artık sevmek ve sevilme yok.
Şubatların çetindi, yine de çekilirdi.
Artık yok balık kokulu şubatlarda, ezanla eve çağrılan çocuklar.
İnsanın neyse ona dönüştün,
Giyinmeyi unutalı insanın,
Seni de örtmez oldu beyaz karlar...

Yakaların bir araya gelmez diye mi yırtık gömleğimin yakası,
Bu mu senin intikamın?
Sana çok güzel sözlerim vardı fakat nefretim birikti...
Özledim sabahını, kuşandım hasretini,
Çile doldu sepetlerime.
Ne olur bulsun artık biri beni!
Çiçek kokusundan gözüm karardı, tutmuyor ayağım, baygın düştüm.

Kaç karınca taşır şimdi beni,
Yoksa martılara yem mi oldum?
Bulun beni ne olursunuz,
Yarım beni kaybetti.
Gözlerime çekildi acısı Sürgün'ün.
Siyah gözümde tanır beni,
Hazin sabahların ötleğen kuşu.
Biri beni bulsun, kaybettim yarımı!
Okşanmayan bir baş gibiyim, öyle öksüz, öyle yetim.
Bir ses verin, bir ıslık,
Bir kibrit, taşan karanlığa.
Bir öpücük, bir resim,
Kar yağmadı bu kış yine,
İstanbul'u kaybettim...





MÜMTAZ ÖZLEN

Hıfz

Bir ılık hüzmesi esti,
Bir rüya, bir vahaydı sanki,
Renksiz bir kıpırtı depreşti,
Gecenin kül rengi içinde,
Uyuyamamış bir baykuş gibi.

Kimsesiz bir çığlık,
Zamanın raksında sarhoş,
Elinde silahının namlusu sıcak, bir adam geçti,
Tazecik yeni anne yüreklerini yakmış gibiydi,
Yürüyüşünde kısık gözlü bir bela vardı.

Görsem tanırım gölgesinden kuşları, kuşları vuran kurşunları,
Vuranların esvapları perde arkasından bir kukla,
Dalgındım görmedim hiçbir şeyi,
Bulaşmam ben bu belaya,
Şahit tutamazsınız beni,
Yazılmış bir tarihin sağ üst köşesinin altına.

Boğulurken çırpınan bir bedevi gibi,
Nafile diyorum kurumuş ve,
Her şeye dikenli kanlar bulaştıran gönlümden,
Bu çağın içine kader hıfz etmiş bizi.



R. MERVE TAŞDELEN

Bitti mi Yol?

Bir minaredir göğsüm,
Payitahtın kalbinde atan
Osmanlı'dan kalma bir duayım
Demir kapıların yalnızlığına uzanan

Ruhum kanadı kırık bir bulut,
Yağmurunu eksik düşürür toprağa
İstanbul'u ki taşırım
Bir ayet gibi hafızamda

Aklar zamansız düştüğünde başıma
Kavradım, hür olmaktır imtihanım
Ben ki balığın karanlığında bir adem
Karanlığın içinden aydınlığı doğurandı Meryem

Gönül mahşerimi yalazladı parlak şi'ra
Seslendiler uzaktan varlığıma; "Ol. Yalnızca ol."
Yıkıntılar içinden yükseldi sesim;
"Bitti mi yol?"



RUKİYE TURGUT

İstanbul

Dillerde dolanır adın
Sen ki şehirlerin şahısın
Görücüsü bol evin o nazlı kızı
Şanın kıskandırır baharlar ile yazı

Daha kaç şehir vardır dertlere derman
Kullara ferman
Ve dillere destan
Sen ki gönüllere şifasın
Cümle alemler sana hayran

Ne top alır seni elden
Ne zincir ne de tüfekler
Kuşatsa seni dört bir yandan
Bin ordulu düşman askerler

Sokaklarında yürümek ne büyük gurur
Adın şanın kadar vakur
İstanbul,
Peygamber övgüsünde etmişsin zühur
Duydu bunu Fatih,
Fethedileceksin mecbur...



SAMET YURTTAŞ

Kanıma Karışan Şehir

Bir akşam güneşi batıyor ufuktan,
Sen geceye ay gibi doğuyorsun.
Yıldızlar gülümsüyor saçlarında,
Gözlerim sende kalıyor, İstanbul.
Gözlerimde büyüdükçe güzelleşen,
Kız çocuğu sensin İstanbul.

Bir tatlı rüzgâr esiyor,
Dalgalanıyor deniz.
Sen kanıma karışıyorsun, İstanbul.
Ve ne yana dönsem, senin güzelliğin,
Gözlerimi kamaştıran sensin İstanbul.

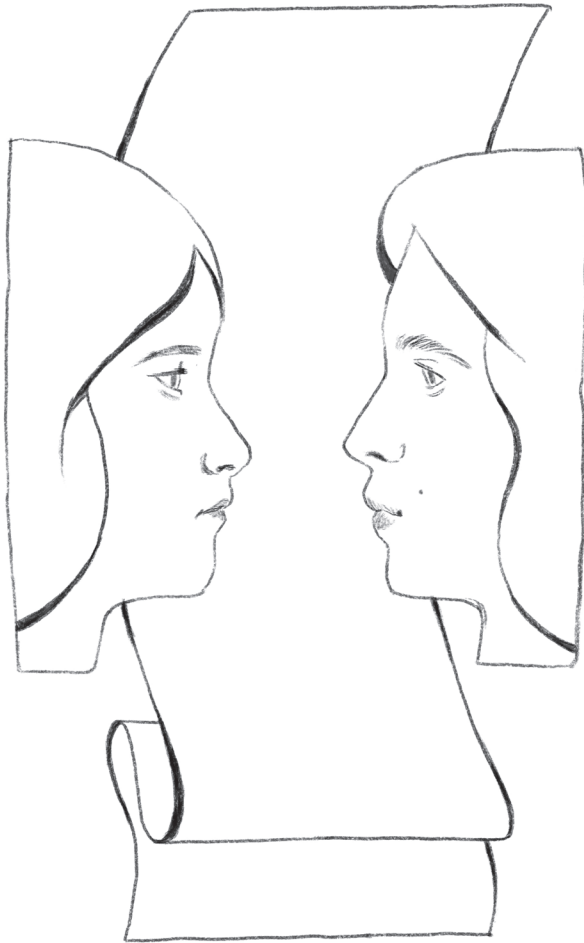
Boğazdan gemiler geçiyor,
Mevsimler geçiyor,
Asırlar geçiyor...
Sen vazgeçmiyorsun güzelliğinden.
Her dilde dilime dolanan güzel,
Sensin İstanbul.



YASEMİN ŞEKERCİ

Bir Parça Hüzün Bin Parça İstanbul

Asırlar geçse de bitmez bu hüzün
Bir tül gibi üstünü örtmede İstanbul'un
Her tarafı bir han, bir kemer, bir çeşme
Eğilip içtiğim su fısıldıyor "dur gitme"
Gülbahar Hatun sesleniyor kitabeden
"Aman unutma beni, unutturma sakın"
Her iz fanidir, bazısı kalsa da uzun
Bakiliğe hasrettir olsan da Gülbahar Hatun
Fatih gibi surda gedik açsan yetmez
Gönüller fethetmede Akşemseddinler gerek
Ruhum ruhuna hasret, gözüm görmese de seni
Aynı göğü kullandık ve de aynı güneşi
Zaman döğülmüş bir yün gibi kabardı
Kıyamet belki daha da yakınlaştı
Her asrın insanı hissetti bu sessiz çığlığı
Ya vakit tamamsa, hazır değilsem kavuşmaya
Adım yâd edilir mi asırlar sonra da
İstanbul taşımada bu ağır yükü
Nice isimler, isimsizler yâd edilir semasında
Tarih tekerrür eder her bir âdemde
Âmin dendikçe yerin altından ve üstünden
Yükselir bir ses, bu hüzünler bitmez
Müslüman hüzünlü mütebessim bir varlıktır
Her Müslümanda bir parça hüzün vardır





Dördüncü Tepede Yeller Esiyor

ESLEM AYŞE KILIÇ

*“Ω άνθρωπε, άρα γε και προ των οφθαλμών σου ιστιοφόρα παραπλέουσι και ου γιγνώσκεις”**

Mese yolunda asayişini sağlayan Vigiles’lerden olan Yorgos, otuzların başındaydı. Yirmili yaşlarda olan Livia ile görücü usulü evlenmiş, dördüncü tepede dar bir sokakta, bir apartmanın beşinci katında yaşamaya başlamıştı.

Günleri ve geceleri nöbette geçen Yorgos, eve çok uğramaz hatta bazen sadece para bırakmaya gelirdi. Son zamanlarda ülkenin iç karışıklıkları da yüküne yük ekliyordu.

Karısı Livia kamı kaynayan bir kızdı aynı zamanda elinden her iş gelirdi. Öyle ya, evde tek başına sıkılırdı. Henüz çocuk yoktu. Genelde evi defalarca temizler, dikiş nakış

yapardı ancak bunlardan eskisi kadar zevk almazdı. Asıl eğlencesi sabah erken saatlerde, güneş doğuşu ile birlikte karşı apartmanda oturan Calliope ile dedikodu yapmaktı. “Günaydınlar Livia, nasılsın?”

Calliope iri yarı bir kadındı. Dört çocuk büyütüyor olmasına rağmen oldukça bakımlı ve genç görünüyordu. “Bay Yorgos geldi mi eve?”

Livia iç çekti ve yüzünü buruşturdu. “Günaydın, pek iyi değilim... gözüm görmesin onu. Vah vah... Gencecik yaşımı evde oturarak geçiriyorum. Milletın kocası onları hipodromlara, tiyatrolara götürüyor. Çarşı pazar gezdiriyor. Benim gördüğüm tek pazar kilisede!” dedi camın kenarındaki çiçeklerini sularken.

“Amaaan! Sıkma canını ne güzel işte başının etini yiyen emekli bir kocan yok en

* “Ey insan, yelkenliler gözlerinin önünden geçiyor da onları neden görmüyorsun?”

azından. Benimki dır dır edip duruyor. Keşke EYT vurmasaydı. Ah kederli başım! Çoluk çocukla uğraştığım yetmiyor bir de beyefendi 'kendime liman yanında yazlık alacağım' diye tutturuyor!"

Livia kıkırdadı, ibriği hemen yanına koyup dirseklerini pencere kenarına yasladı. "Ay doğru diyorsun. En azından rahat yaşıyorum. Şükran şart bu zamanda."

"Şükran demişken, duydun mu şu demircinin kızı Maria ne yapmış?"

"Ne yapmış ne yapmış?"

"Kilisede bir rahiple görüşmüş. Boşanmak istediğini söylemiş kocasından!"

"Aaaa!" Bir çılgılık kopardı Livia. Bir kadının bu devirde kocasını boşaması olacak iş miydi?

"Yaaa! Yürek yemiş!" Calliope bir kaç saniye gözden kayboldu ve yıkadığı çamaşırları asmak için sepet getirdi. Elinin altında olan ipe tek tek hepsini asmaya başladı. Sohbette öyle kaybolmuştu ki sanki ip onun için yana kayıyor da işini kolaylaştırıyordu. "Başından düzgün seçeceksin kocanı. Sonra kalırsın öyle..."

"Doğru doğru... Aaa aklıma ne geldi, bak sana ne anlaticam. Geçen gün Yorgos görevden geldi, Maria'nın kocasını"

Livia tam cümlesine başlayacaktı ki, iki pencerenin arasından devasa, tiril tiril bir kumaş âdeta bir bulut gibi süzülerek geçti. Kumaş o kadar büyüktü ki bir an için sokağın güneşini kesti, kadınların yüzüne bir gölge düştü. "Ay dur, lafım ağzımda kaldı! Bu ne ayol?"

"Ayol ne olacak, yine üst kattaki dokumacı Anastasios'un siparişleridir. Pencereden aşağı sallıyorlar herhalde."

Kumaş, hafif bir rüzgârla dalgalanarak yavaş yavaş aşağı inmeye devam etti. İki kadın bir süre büyülenmiş gibi kumaşın dokusunu süzdüler.

"Kız Calliope, baksana şunun parlaklığına! Bu ipek mi dersin? Hem de kıpkırmızı!"

"Yok kız, ne ipeği! Mısır ketenine benziyor ama dokuması pek bir sıkı. Baksana, güneş vurduka hare hare parlıyor."

"Canım, dokusu biraz sert gibi geldi bana. Sanki içine biraz da yün karıştırmışlar. Bu sıcakta adamı kaşındırır bu, valla kurdeşen döktürür!"

"Olsun şekerim, duruşu yeter. İmparatoriçe görse 'çözün şunu benim elbisem yapın' der, o derece asil duruyor. Özellikle hilaller göz kamaştırıyor vallahi... Ama kenar baskısını pek beğenmedim, biraz uydurmasyon kaçmış."

Kumaş tamamen aşağı süzülüp gözden kaybolunca dedikodu kaldığı yerden alevlendi. "Neyse ne, boşver kumaşı şimdi. Maria'nın kocası diyordun?"

"Maria'nın kocasını görmüş Yorgos, garip tavırları var diyordu... Acaba adamın gönlüne başka biri mi girdi?"

"Yok kız! Bu Maria, rahibe ne demiş biliyor musun? 'Kocam geceleri uykusunda sürekli Latince sayıklıyor, can güvenliğim yok, ajan mıdır bilinmez' demiş!"

"Aaaa kocası bizim gibi düz konuşmuyor mu? Latince sayıklamak da neyin nesi? Kesin içine lejyoner kaçmıştır o herifin!"

"İlahi Livia, güldürme beni! Adam alt tarafı balıkçı, ne lejyoneri?"

Tam o sırada, Calliope'un evinden bir gürlütu koptu. Calliope'un kocası, emekli olduktan sonra evde terör estiren meşhur Efendi Kostas, yan pencereden kafasını dışarı uzattı. Tombul yüzü kıpkırmızıydı, elinde bir süpürge sapıyla aşağıya doğru bağırmağa başladı, tükürükleri etrafa dağılıyordu. "Hop! Kardeşim baksana bana! Hey, dümen başındaki sana diyorum!"

Aşağıda, onlarca öküz ve yüzlerce adamın halatlarla çektiği devasa bir kadirga, tekerlekli

kızaklar üzerinde gıcırdayarak sokağın ortasından geçiyordu. Geminin devasa yelkenleri neredeyse pencerelere çarpacaktı. “Ulan dükkâna at arabası mal getirecek! Gemiyi tam kapının önüne park etmeyin be! Nereye demirliyorsan demirle, çek şu takayı buradan! Yolu kapatıyorsun, müşteri giremiyor!”

Aşağıdan geminin kaptanı olduğunu tahmin ettikleri bir adam yukarı bağırdı “Amca az bekle, Haliç’e indiriyoruz zaten, iki sokak sonra yol açılır!”

Kostas Efendi hırsla karşı çıktı. “Haliç’miş! Benim vergi ödediğim dükkanın önü senin otoparkın mı efendi? Her gelen gemisini buraya bırakıyor, bıktım be!”

Calliope, kocasına ters bir bakış atıp Livia’ya döndü. “Ay her neyse tatlım, benim koca delirdi. Patlar bana birazdan. Bir kaç saat sonra çamaşırları toplamaya gelince sana seslenirim... Çamaşırlar? Çamaşırlarım nerede? Ay kesin bu herif çamaşır ipini kaptanın boğazına dolamak için aldı! Yedim seni Kostas!” dedi ve evinin içine girip kayboldu.

Livia, arkadaşına veda ettikten sonra cam kenarındaki koltuğuna oturup sanki az önce darıcık sokağın ortasından devasa bir gemi geçmemiş gibi huzurla mırıldanarak dikişinin başına oturdu. “Maria aslında güzel kız... Vah vah... Biri büyü mü yaptı kocasına?” Kendi kendine mırıldandı.

Öğlene yakın dış kapı, menteşelerinden fırlayacakmış gibi büyük bir gürültüyle açıldı. İçeri giren Yorgos’un hâli içler acısıydı. Elinde bir yığın kıyafet vardı, kapının kenarına attı. Zırhı yamulmuş, miğferi yan yatmış, yüzü ise kireçle yıkanmış gibi bembeyazdı. Gözleri yuvalarından fırlayacakmış gibi bakıyor, elleri zangır zangır titriyordu. Âdeta bir hayalet görmüş, ya da daha kötüsü, vergi memuruyla karşılaşmış gibiydi.

Livia, elindeki iğneyi kumaşa saplayıp ayağa fırladı. Kocasının bu hâli onu dehşete

düşürmüştü. “Ay Yorgos! Ne bu hâlin? Aaa kıyafetler Calliope’nin değil mi? Bu işleme onun işlemesi.”

“...Senin o arkadaşın...! Koskoca geminin ipine asmış çamaşırlarını!”

“Amaaaan onlarda gemiyi evin önüne bırakmayı verseydi... Neyse” Hemen miğferini alıp kenardaki masaya, mesih heykelinin başına koydu. “Geç, uzan hemen... Su ister misin?”

“Gemiler diyorum sen bana neyse diyorsun! N-nöbetteydim...insanlar bağıriyordu... garip bir bando takımı... g-g-gemiler...! Ceddin deden... neslin baban...” sonda sesi çatlayan Yorgos dehşete düşmüştü. Hayatında böyle bir şey görmemişti birde evden dışarı çıkmayan karısına durumu anlatmaya çalışıyordu. “Beni iyi dinle...” derin nefesler alıp verdi. “...Ayasofya’ya gidiyoruz yarın sabah... Müslüman olacağız... Yok yok...! Tanrı dışında hiç kimse böyle bir şey yapamaz..! Ay aklımı yitiricem!”

“Ceddim dedem mi? Ne bandosu, ne Müslüman olması?! Ayol sen delirmişsin..! Yarın Ayasofya’ya rahibe gidip seni göstereceğim. Neler oldu sana anlamıyorum! Aaaa kilise demişken bak geçen gün neler olmuş... Maria kocasından boşanmak için kiliseye gitmiş...”

Yorgos, bir süre cevap veremedi. Boğazından düğümlemiş hırıltılar çıktı. Dudakları titreyerek, sanki dünyanın sonu gelmiş de kimseye duyuramamış bir fani edasıyla fısıldadı; “...Bırak Maria’yı... şarapları kaldırdı... evi temizle... akşama yemeğe Mehmet beyler geliyor...”

“Kim geliyor, kim geliyor?”





Dilsiz Bir Şârihin Notları

ESMANUR YETKİN

Ben konuşmam.

Aslında konuşamam da.

Beş yüz yıldır susuyorum ama hâlen buradayım.

Yağmur üstümden aktı, hoyrat rüzgâr ismimi kazıyıp sildi, yosunlar harflerimin arasına birer kiracı gibi yerleşti. Yine de buradayım; bu yedi tepeli sükûtun tam kalbinde. Zira bazı taşların vazifesi sadece toprağı örtmek değil, hatırayı diri tutmaktır. Öyle ki üzerime konan bir kuşun kanadında ya da çatlağında biten bir çiçeğin yaprağında, sarılırsın acziyetine; kâinatın büyüklüğü karşısında ne kadar küçük olduğunu o an anlarsın. Ben, bu devasa el yazması şehrin en sadık şârihi, dilsiz bir mezar taşıyım.

Yüzyıllardır aynı avluda, kadim bir servinin gölgesinde beklerim. Bu şehir, henüz betonun soğuk pençesine düşmeden evvel, her sabah Boğaz'ın o erguvan kokulu serinliğiyle uyanırdı. Sabah ezanıyla silkinişlerini, akşamın lacivert karanlığında surların ardına gizlice dökülen yaşlarını seyrettim. Omuzlarında dünyanın yükünü taşıyanları ve kalbindeki yükü hiçbir yere sığdıramayanları... Bir gün

bir padişahın ihtişamlı alayı geçti önümden, bir başka gün bir yetimin dilsiz duası düştü üzerime. O vakitler adımların sesi başkaydı; ahşap nalınların tıkırtısında bir “es” vardı, kelimeler yavaş, niyetler derindi. Şehir, mürekkebi henüz kurumamış kutsal bir mushaf gibi okunurdu.

İşte siz, bugünün telaşlı yolcuları; mermeri yalnızca soğuk bir taş sananlar... En çok siz yanılıyorsunuz. İnsan çoğu zaman başını semaya kaldırdığında hakikati göreceğini sanır. Oysa asıl güzellik, başını eğip toprağa bakabildiği anda görünür.

Ben göğsüme yaslanan her ahın hararetiyle ısınır, her sessiz duanın tınısıyla titrerim. İnsanlar geçer, hikâyeler değişir; fakat taş, üzerine emanet edilen her sızıyı ilk günkü tazeliğiyle saklar. Ben burada yalnızca bir ölümü değil; devirler deviren bu payitahtın gizli hafızasını da sırtımda taşıyorum. Her çatlağım, bu şehrin yorgun kalbinde açılmış bir yaranın mermerdeki karşılığıdır; her lekem, silinip giden bir imparatorluk rüyasının hatırasındır.

Derken o rüya, yerini ağır ve sağır bir

uyanişa bıraktı. Taşın dilinden anlayanlar çekildi, mermerin sızısını duyan kulaklar tıkandı. Sonra zamanın ritmi değişti. Nalın sesleri sustu, yerini telaşlı pabuçların ve betonun soğuk uğultusuna bıraktı. Bugün asıl metnin üzerine hoyrat notlar düşüyor; modern zamanlar sayfanın ruhunu yırtarcasına silip geçme telaşında. İnsanlar şehri anlatırken hep gökyüzüne, o kibrin ördüğü gri duvarlara ve devasa kubbelere bakıyor.

Ben ise yere bakarım.

Çünkü insanın hakikati gökyüzünde değil, toprağa en yakın olduğu yeredir; bir çocuğun annesinin mezarı başında bekleyişinde, bir adamın, kimse görmeden bıraktığı sadakada, bir kadının mermerime düşüp de soğukluğumu bir anlık unutturan tek damla gözyaşında...

Şehirleri ayakta tutan şey devasa sütunlar ya da göğe turmanan minareler değil; o görünmez, isimsiz iyiliklerin birbirine eklenmesidir. Birinin sızısını başkasının kalbinde duymasıdır bu aziz emaneti asıl diri tutan. Taşları birbirine bağlayan harçtan daha güçlü olan şey, bu sessiz ve derinden giden bağdır.

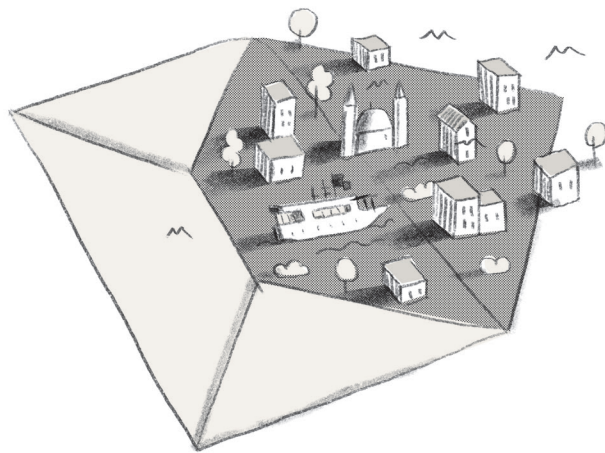
İsmim çoktan unutuldu, üzerimdeki kitabe zamanın elinde silindi. Vefa ile başlayan bu beş yüz yıllık yolculuğun sonunda veda etmek ne kadar zormuş; hele ki veda ettiğin bizzat kendinse... Lakin bu siliniş bir son değil, bir isimden sıyrılıp bir hafızaya bürünmektir. İsmim mermerden çekildikçe, yerini koca bir tarihin sessizliği dolduruyor.

Artık bir isim değil, bir şahit oldum. Bu dünya kitabı kapandığında geriye ne görkemli binalar kalacak ne de uçsuz bucaksız yollar; sadece o sabırlı taşlara sinmiş olan ruhun sızısı baki kalacaktır.

Ve o sızı...

Beş yüz yıldır dizimin dibinde sustuğum, yere bakarak şerh ettiğim o muazzam tefsirin kendisidir: İstanbul'un ta kendisi.







İçimden Geçer Şehir

GÖZDE ÇİMEN

Merhaba, Ben İstanbul'um. Beni anlatmaya çalışanların çoğu yanılır. Taşlarımdan, surlarımdan, kubbelelerinden söz ederler. Oysa ben en çok insanların içinden geçerken var olurum. Martılarımın arsız çığılığında, vapurumun insanı hoplatan düdüğünde yaşarım. Birinin birine bakışında, yarım bırakılmış bir cümlenin kıyısında, söylenmemiş bir itirafta yaşarım. Beni herkes farklı imparatorluklara başkentlik yapmamla tanır, oysa ben kendimi çoğunlukla aşıklara şahitlik yapmamla bilirim.

Haliç kıyısında, bir manolya ağacının altında sizi ilk gördüğüm günü hatırlıyorum. Bahardı. Şehrin en eski alışkanlığıdır bahar: insanlara kendilerini unutturmak. Baharlar

benim eski bir alışkanlığımdır, bilirsiniz. Siz de unuttunuz. Kendinizi, geçmişinizi, hatta birbirinize neden yaklaştığınızı bile. Sorsam, bana sunacak bir neden bile bulamazsınız. Öylesine tabii, öylesine akıştıydı.

Ama ben bilirim: İstanbul'da konuşan kim olursa olsun, aslında şehir konuşur. O da öyleydi. Sokaklarımı biliyordu, yangınlarımı, yıkımlarımı, yeniden kurulan hayatlarımı... İsyanlarımın neden çıktığını, kaç imparatorluk yıkıp yeniden kurduğunu da... Bir taşın yerinden neden oynadığını, bir caminin neden sessizleştiğini anlatıyordu. Sen onu dinlerken beni dinlediğini sandın. Yanıldın...

Onu dinlerken kendine yaklaşıyordun. Tüm yaşadıklarının işte seni getirdiği yer

diye haykırıyordu. Sen, kaşındın.

Benimle kurulan her ilişki böyledir. İnsan bana ait olduğunu sanır; oysa ben kimseyi bütünüyle kabul etmem. Ama kimseyi de bırakmam. Tıpkı sizin sevginiz gibi. Yaz geldi, yaklaştınız. Bazen çok yakındınız birbirinize. Bir vapur iskelesinde omuzlarınız degecek kadar. Sultanahmet'te dondurma eşliğinde yapılan yürüyüşler, sıcak asfaltın kokusu. Bazen çok uzaktınız; iki kelime sizi yan yana getiremeyecek kadar. Sonbaharda sustunuz. Konuştukça eksilecektiniz çünkü. Haliç'in suyunda bir şey vardır; insanın içindeki tortuyu yüzeye çıkarır. Siz de her buluşmanızda biraz daha açığa çıktınız. Ama hiçbir zaman tamamlanmadınız. Aslında size acıyorum, dışarıdan öyle aptalca görünüyordunuz ki, düşmemek için etrafında dolandığınız çukur bile size karşı ümidini kaybetmişti. Size arkadan tekme vurup o çukura düşürecek tek şey benim. Ama yapamadım.

Bir gün geldi, tükendiniz. Aslında ne yaşadık ki bizi tükettin dediğinizi duyar gibiyim. Önceden birbirinizin hayatında "yok" idiniz. Ama şimdi ne varlığınız belli ne yokluğunuz. Havada süzülen bir poşet gibi o gün rüzgâr nereden eserse oraya savrulup durdunuz. Bir şeyin tamamen "yok" olması varlığı ve yokluğu belli olmayandan bin kez evladır. Bu tükenmemek için yetmez mi? Birbirinizden gitmek için neyi bekliyorsunuz?

Kış geldi, soğuk ve yalnız. Sen yıllarca unutmak için yürüdün. Aynı sokaklardan, aynı yokuşlardan, aynı kıyılardan geçtin. Kendine "unutuyorum" dedin. İnsanlar hep bunu der. Ama ben bilirim: Kimse beni yaşayarak bir şeyi unutamaz. Sonra sende bıraktığı izleri fark ettin. Seni bir yerden alıp bir yere bırakışına hayret ettin. Ne oldu? Bu eşige kolay kolay erişemem zannediyordun, oldu işte! Sana bu ilişkide ne kadar sessiz, yalnız ve çaresiz kaldığımı hatırlatmak isterim. Sana bu

ilişkide canımın ne kadar yandığını, döktüğün gözyaşlarını, seni istediği zaman aldığı kapı arkası askıdan ne kadar beklettiğini hatırlatmak isterim.

Bir kapının arkasında söylediği o yarım söz. Bir merdivenin başında susarken bıraktığı o boşluk. Haliç'e bakarken kurduğu o tuhaf, sarkastik eksik cümleler...

Ben sakladım onları. Senin için. Acizliğine şaşırmadım aslında. Baksana! Senin için sakladığım anılar "azlığın azlığı" içinde kaybolup gittiler. Senin için kurulmuş bir cümle, ayrılmış özel bir vakit, ruhuna dokunmuş bir iz bulmakta zorlandım. Ayları kendi içinde damıttım, damıttım ama yine de sana gösterilmiş bir damla sevgiye dönüşemediler.

Sakladım, çünkü ben bir şehirim ama aynı zamanda bir hafızayım. İstanbul'da hiçbir aşk kaybolmaz; yalnızca yer değiştirir. İnsandan çıkar, sokağa siner. Sokaktan taşar bir kalbin içinde tekrar hayat bulur.

Yine o manolya ağacının altına geldin. Ağaç büyümüş çiçekleri daha ağır kokuyordu. Rüzgârda bir poşet süzülüyordu; ne yere inebiliyor ne de tamamen göğe karışıyordu. Onu izlerken kendini gördün. Bu poşeti daha önce görmüştün ne de olsa. Bu arada konumuz poşet değil. Evet, biraz klişe ama doğru.

Ne onun olabildiğin, ne ondan kopabildiğin. Ben sana o an gerçeği fısıldadım. Sen onu sevdiğini düşünürken tekrar bana aşık oldun. Sokaklarımda açılan sanat sergilerinde, erguvanlarımla, sakuralarımla lelelerimi görmek için tek tek bahçelerimi gezdiğin günlerde, her tarihi camimde, kiliselerde seninle sevişip durduk.

Ulaşılamayan, katman katman açılan, yaklaştıkça uzaklaşan bendim. O sadece benim içimden geçen biriydi. Bir gün bana, ilk aşkına geri döneceğini biliyordum. Bunca yıl her adımında sana ben şahitlik ettim. Senin kadar benim hakkımı veren şehiriye ne yalan

söyleyeyim her zaman şahit olamadım. Sen bana kendini ne kadar açtıysan *vefasızlık yapma!* ben de kendimi sana o kadar açtım. Benimle büyüdün. Kültürümü, medeniyetimi, tarihimi sağaltıp durdun içinde. Bunlar da yetmedi sana, tüm birikimini sanata dönüştürdün. Gördün mü sevgilim sen ve ben bu şehirde birbirimizi yaşadıkça şiir gibi hayatımız oldu. Evet, biraz oyanmış olabilirim seninle. Sen tam artık bitti seni keşfedecek bir yerim kalmadı dediğin anda ben bilmediğin bir sokağı, manzarayı, yemeği gelip önüne koydum. Sırf benden gitme diye.

Fısıltıların hâlâ kulaklarımda;

“Ben seni unutmayı öğrendiğimi sandım; meğer yalnızca İstanbul’da yürümeyi öğrenmişim; çünkü bu şehirde insan her köşe başında birini değil, kendini hatırlar.”

Doğru.

Çünkü ben kimseyi bütünüyle kabul etmem, kimseyi de bütünüyle bırakmam. Gel bir cesaret örneği göster, ben yine senin yanında olmaya devam edeceğim. Korkma, her şey bir kez bırakmaya bakar. (Yalan) Kendini kurtar bu acımasız araftan. Bu sevgiyi al, kalbine göm bir hikâye olarak ömrünce yanında bir sırdaş olarak tut. Yokluğu içinde anlamlar üret. Sonra kendi kendine şunları tekrar et;

“Ben bir seni sevdim, oysa sen İstanbul’dun. Ne alabildim seni kendime, ne bırakabildim kendimden seni.”

Ben İstanbul’um.

Aşkın içinden geçemeyenleri de saklarım.

Korkanları da.

Yarım kalanları özellikle... Bir gün bedenim benim şehrimde, kırmızı toprağıma karışıp bütünleşecek. Sen o gün ondan ayrıldığını sanacaksın; ama ruhunla bende kalmaya devam edeceksin.







İltica Durağı

ÖYKÜ YALIN

Kadin, ağır ağır gözlerini çehreme çevirdi; böylesine yabancı birinin bakışları ancak bu kadar tanıdık olabilirdi. Üzerimde gezdirdiği her saniye daha çok üşüyordum. Mamafih güneş bir santim dahi kımıldamamıştı. Bakışlarının altında ezilip küçücük kaldığımı hissedebiliyordum. Yuvarlanan gözbebeklerimi o'na doğrultmak korkutuyordu. Oturduğum yerde dikeldim onun yerine. Karşı karşıya gelmekten kaçındım, trenden dışarı adımladım. Son anonsunu yaptı durağa. Dinlemedim, dayanacak kadar güçlü değildim. Kulağымda kalmış birkaç cümle. “*İltica Durağı. Bulduğumuz durak İltica Durağı. Trenimiz durağı terk etmek üzeredir. Sonraki durak...*” (*The station we have just arrived is İltica Station. Our train is about to leave soon. The next station is...*) Adımlarımı hızlandırdım, küçükken elimi ısırarak köpek arkamdan kovalıyormuşçasına.

Ceketime sığındım. En üstteki düğmesinin ağırlığına dayanamayıp açiverdim. İnsanlar yanımda sel gibi akıyor, yarattıkları yıkımın farkına varamıyorlardı. İnsan bu, anlam verilemez hiçbir hareketine. Öyle dalmışım ki kaçınmaya, solumdaki minik çocuğun adımı bilmediğinden ‘ağabey’ diye bağırışlarını duyamamışım. Son çareyi o da benimki gibi ceketime asılmakta bulmuş. “Buyur küçüğüm bir şey mi istiyordun?” İçimde seherden kalma nezaket kırıntılarıyla cevap verdim. “Dondurmamı düşürdün ağabey. Anneme hiçbir kelam etmeyecek, susacaktım kızacağından dolayı. Peşinden de gelmeyecektim lakin şuradaki hanımefendi beni gönderdi. Birkaç kuruş bıraktı cebime. Dondurmamın mahiyetinden fazla. Senin de dondurmaya ihtiyacın varmış öyle söyledi.” Kararmış bozuklukları avucuma bıraktı. Taşıyamayacağımı düşündüm

lahza bir vakit. “Yapacaklarım var evlat. Fakat dondurmanın ehemmiyeti varsa elbet beraber gidebiliriz. Annene de haber ediver. Yazık, meraklanmasın kadıncağız.” Küçük bey bozuklukların olmadığı elime asıldı. Çivilere takılmaktan, ahşap zımparalamaktan nasır tutmuş elime. Kendi gibi ufak adımlarına ayak uydurdum. Hâlâ hevesi varken umudu zamana yedirmeliydi. Fazlasına da çıkılmamalıydı tabii. Örneğin bir çiçeği ihtiyacından fazla sulamamalıydı. Cananı, candan çok sevmemeliydi. İblise kanıp da şerler aleminde yanmamalıydı. Zamanın, sayfalarda kaybolmuş kelimeler gibi delicesine süratli akıp da inançlarını birer birer çürütmesine de izin vermemeliydi. Zamanı varken aptallaşmalıydı insan. Bir adım daha atmak üzereyken yalpaladım. Sağıma çevirdim gözlerimi. “Niçin durduk küçüğüm?” Sesi çıkmak ister gibi duruyor fakat boğazından çıkan bir el ise ses tellerinin titremesini istemiyordu. “Ağabey geldik. Annem burada.” Kafamı kaldırıp yüzünü incelemeye yeltemdim, solmuş teninin altındaki hüznü damarımında akan sıcacık kanı hissettiğimden daha net seziyordum. “Hanımefendi merhabalar, oğlunuza çarpmış bulundum. Dondurması yere düşmüş bildiğim kadarıyla. Ona sizin de eşliğinizde dondurma ısmarlayıvermene dersiniz?” Kadın, anlamsız gözlerle sözcüklerimin dudaklarımdan dökülüştüğünü izledi. Bir nebze sesimin tınısı başını ağrıttığı olmalıydı. Konuşmamı uzatmamı engelleyerek cevapladı. “Elbette, alalım dondurmasını. Sonra da uzayıp gidelim buradan biz.” Sessiz kalmaya devam eden oğlunu sarsarak elini tutmasını emretti kaşlarıyla. Zihnimi manasız düşüncelerle doldurmaya lüzum yoktu. Yanıma ulaşmalarını bekleyemeden adımladım. Masmavi deryaların kıyısında birileri ölüyor, birileri yaşıyor, birileri de hatalar yapıyordu tıpkı benim gibi. Kıyı boyu yürüdük

sükûnete boyun eğerek. Baş kaldırmaya korktuk. Sustukça sıranın her birimizde biteceğini bilmeden. Kuru kahvelerimden akşama akan yaşları sakladım. Dondurmacının önünde durduk. Öğlen güneşi kel başına vuran adam, adeta bir suç dosyasına göz gezdirmişçesine çepeçevre süzdü bedenimi. Üzerimdeki o köhne pusuya yabancı değildim; yaratılanın kendinden olmayana duyduğu o kadim istihkardı mahçup eden insanı...(hor görü, küçümseme) Hanımefendinin bırakmış olduğu o birkaç kuruş, yalnızca iki boğazın yangınına söndürmeye yeterdi. Eskimiş ceketimin cebinin kuytusundan, meşin ellerimle kopardığım birkaç bozukluğu daha ekledim üstüne. Üçümüzün de sızısı dînerdi böylece. İhtimaldir ki kadın kusamadığı nefretin tadını, dilinin ardında saklamak durumunda kalmazdı. Aramızdaki buzlardan katbekat serin olduğuna tabii olduğum dondurmaya uzandım. Önceliği kadına vererek elden ele ulaştırdım. Bir kuru teşekkürü bile kendine fazla, bana ise yapılması mühim olmaktan irak bir lütuf olarak gördü. Dondurmayı sanki hakkı olan bir borcu tahsil edermişçesine çekip alarak, adımlarını hızla benden kaçırdı. Eğer bir anlığına durup bakacak olsaydı ardına, o taşlaşmış dilinden hiç tanımadığı bir merhametin sözcükleri dökülecekti; bu namert düşünceden korkarak uzaklaştı. Oğlanın minik parmaklarını kendi ince, kemikli parmaklarının arasına işledi. Gitmeme vakit sunmadan sinirini vurdu çocuğa. “Oğlum kimdir, nedir, nerelidir meçhul olan her kim varsa hepsini kendine çekiyorsun. Tipinde meymenet olmayan bu insanları nereden buluyorsun anlayamıyorum. Bir daha beni böyle insanlarla muhatap olmak zorunda bırakma!”

Kadın ve oğlu, sonbaharın ihanetine uğramış yapraklar gibi aksi yöne savrulduklar. Gülümsedim. İnsan bundan ibaretti işte; elini uzatana ilk taşı atar, kendine varan

ihşanı dahi kusurmuşçasına sırtında taşırdı. Ay, güneşin görünürlüğünden rahatsızlık duymuşçasına uzanıyordu gökyüzüne. Dondurmadan ürkek bir ısırık almaya tenezzül edemedim. Sadece çarpık parmaklarımın arasında mahkûm etmeye davet ettim. Öylece mahzun duruyordu. Etrafımda dolanan o aciz kalabalığa değindi gözlerim. İnsanlar vehminde kayboluyor, bütün yinleriyle bir yalana dolanıyorlardı. İçimde onlara karşı duyduğum bu namert histen kurtulamıyordum. Birileri yanımdan geçiyor, akılları bir karış havada geziniyorlardı. El ele yürüdükleri mahlukların sızılarını, hicranlarını, en karanlık sırlarını, yaşamaya dair buldukları mesnetsiz hezeyanlarını(dayanaksız abuk subuk sözler) bilmiyorlardı. En çok da buna karşı nefret duyuyordum işte. Nasıl olur da bu kadar habersiz yaşarsın veyahut yaşadığını sanarak beyhude bir ömür sürersin anlamakta güçlük çekiyorum. Bir sevdaya dahi karışmamış insanların, tanıdıkları ilk aşka hayatlarını adamalarını izliyorum. Böyle konuşuyorum lakin aşkı dahi tadamadım ben. Fakat sevdaya pek büyük bir ilgim var. Beklediğime kavuşmak bir türlü vuku olmuyor. Onlardan farklı olduğumu savunuyorum elbet, ben onlar kadar müptezel değilim.

Benliğimle münakaşa ederken kavruk tenimde yapış yapış, ılık bir ıslaklık hissediyorum.

Dondurmam eriyordu tadına bir kez bakamadan. Beyaz sıvısı parmaklarımdan süzülüp tozlu iskarpinlerime doğru yol alıyordu. O an kavradım: Hayat, başkalarının nankörlüğünü ölçerken avucunda erittiğin o dondurmadan ibaretti. Ben kimselerin sahteliğinden söz ederken kendime ait olan tek gerçek vakti zayi etmişim. Zaman da tıpkı bu dondurma gibiydi. İnsan keyfine varamazken, öfkeyle boca ederken o usulca eriyip parmaklarının arasından akıp gidiyordu.





Paşa Osman'ın Giderken Ardından Götürdüğü İstanbul

SEFA FIRAT

Diğer gecelerden belirgin bir farkı yoktu. Çoğu gün böyle nihayete eriyor ve karanlık hemencecik çöküyordu. Bütün yapılacaklar pay pay önüne düşüyor ancak kalan vakte hiçbirini sığmayacağından hepsinden vazgeçiliyordu. Yapılmasına yapılırdı ama hakkı verilemezdi. O an başlanılıp bitirilse bile sanki yarın sabah başlanılıp bitirilse daha iyi olacaktı kuşkuşu hemen üstüne çökerdi. Bu yüzden hiçbir şey yapılmazdı. Beyne hücum edenleri bugün ve gecesi de yapamamış olmakla kalınırdı. Her şeyden vazgeçip oturmakla, belki çay demlemekle belki su içmekle belki dünden kalma yoğurdu dolaptan çıkarıp yemekle geceyi eritecekti. Seçim dardı. Neyi seçeceği de daha bunları düşünürken belirleniyor ve o kısımlar kısası geceler birden uzamaya aslında pay pay olan yapılacak işler

yapılsa yapılabilir olmaya başlıyordu.

Düşüne düşünce uykuyu iyice yanına getirmişti. Göz kapakları kapanıp açılıyor, bu git gelden memnun şekilde oturuyordu. Biraz sonra uzandı. Kısa zaman sonra uykuya daldı. Sabah erken uyandı. İki ayrı rüya görmüştü. Etkisindeydi. Paşa Osman'a gidecek ve neyin nesi olduklarını öğrenecekti. Apar topar hazırlandı. Yolda gördüklerini içinden kendine tekrar tekrar anlatıyor, bir anlatışında unuttuğu detayı diğer anlatışında fark edip sonraki anlatışına ekliyor ve rüyasını daha anlatılabilir hâle getirmeye çalışıyordu. Bu tarz rüyaların hikmetli olacağı malumdu. Merakla Paşa Osman'ın ne diyeceğini düşünüyor, hangi rızka mazhar olduğunu, neleri elde edeceğini, kendisine ne bahşedildiğini bilmiyor, öğrenmeye can atıyordu.

Evin kapısına geldiğinde zile bastı. Ancak açan olmadı. Üç katlı evde Paşa Osman'dan başkası yaşamıyordu. Kapının önünde biraz bekledi. Bir hareketlilik olmayınca bahçe-deki sandalyeye oturdu. Dışarıda bir yerdeydi anlaşılan Paşa Osman. Bekleyecekti. Rüyasının sıcaklığını koruması için hiç konuşmuyor başka da bir şey düşünmüyordu. Ya unutacak olursam diye endişelenmeye başladı. Endişesi gittikçe kuvvet kazanıyor, kısa zamanda onu alt ediyordu. Artık kesinlikle Paşa Osman gelene kadar unutacağına inandırmıştı kendini. Hemen cebinden küçük deri kaplamalı kahverengi bir defter ile siyah, başında kırmızı ince yuvarlak bir şerit olan kurşun kalemını çıkardı. Kalem ve defterini Paşa Osman'dan alacağı cevapları not etmek için çıkarmayı düşünüyordu ama işler değişmişti. Rüyasını ince ince yazmaya başladı, yazdıkça iyi de hissetti kendini, neyin cevabını yazdığı daha belli olacaktı şimdi.

“Efendim, bu gece-bilirsiniz gün akşamdan döner- iki rüya gördüm. Anlatınca emininim ikisi de size sakın ve alelade gelecek, varsa bile içinde bir hikmet, onun beni bulması değil hikmetin bizatihi kendisi sizi mutlu edecek, nasıplisin diyeceksiniz. Ancak benim için ikisi de dehşetli ve benim gibileri az tercih eden nadir anlardır, hâliyle nasibimse dahi ona nasip değil bela derim de haksızlık, bilmezlik ederim. İzniniz olursa muhayyilenize bu iki rüyamı sermek, nasıl yorumlamam gerektiğini de öğrenmek isterim.”

Başını defterden kaldırıp etrafa baktı. Hareketlilik yoktu. Yazmaya devam etti.

“İlkin tarife başlıyorum efendim, ortalık bembeyazdı, arkalarda biraz kahve tonları vardı. Nerede olduğumuz belli değildi. Ayağımızın altında yer yoktu, havada da değildik ama öyle olduğumuz yerde durabiliyorduk. Bir halkanın içindeydik. Halkadakilere hepsi beyaz cübbeli ve sarıklıydı.

Hepsi birbirine benziyordu. Sağımda 7 adam, solumda 7 adam vardı. Beraber salınıyorduk. Sonra biri ortaya geçip bana döndü. Uzakta kalanların da yüzleri büyüdükçe büyüdü ve bana bakmaya başladılar. Ortadaki “Seni tebrik ederiz! Bundan evvel hiçbir ademin söyleyemediğini söyledin. Seni tebrik ederiz! Söylenmemişini bulup getirdin.” diyordu. Adamın konuşmasından sonra kenardakiler mutlu oluyor, övgüye onlar da katılıyordu. Tebrikleri birbirine karışmıştı, artık hepsi sadece mırıldanıyordu. Sonra hep beraber "seni tebrik ederiz, seni tebrik ederiz, seni tebrik ederiz" diye salınmaya başladılar.

Sonra kayboldum oradan. Birden! Bu nasıl olabilir efendim, bir hızla oradan nasıl ayrılabilirim, tam bir facia. Üstelik hiç uyanmadan...”

Ürpererek kalemi kenara bırakıp karşıya dikti gözünü. Rüyanın devamını anlatmaması gerektiğini düşünüyordu. Anlatırsa bir sırrı ortaya döktüğü için başına kötü bir şey geleceğinden korkuyordu. İyice hislendi. Uzaklaşmak, sakinleşmek için devamını anlatmayacağını söyledi kendine. On dakika bekledikten sonra gideceğim diye de içini rahatlatmaya çalıştı, bir yandan da zaten emindi ki Paşa Osman on dakika içinde gelececekti. Hissediyordu.

Yazdıklarını tekrar okudu. Beğenmedi. Eksik anlattığını düşünüp detaylandırmak, araya cümleler sıkıştırmak, Paşa Osman'dan en oturaklı cevabı alabilmek için sorularını çıkmazlara taşımak isedi. Bir yandan kalan dakikayı tahminle hesaplarken bir yandan muhtemel sorular üzerine düşündü.

“Bana bir şey mi anlatılmaya çalışılıyor?..
... var olanı görmem mi işaret ediliyor?..
... insanların söyleyemeyip benim söyleyebildiğim ne ki?..

... bunu henüz söyledim mi, söylediysem hangi sözüme dönmeliyim?..

Osman Y.S.
Manisa



"Aziz Hatıralar Aziz Adamlara Kalır..."

FATİH AVNİ'YE DOSTÇA



Mendirek
(hatırlayacaksın)

İstanbul
Kadıköy

... söylemediysem, ne söylemeliyim?..

... ~~sen paşasın~~, siz paşasınız, rüyamı size söylememde bir anlam var mı?..

... cevaplar sizde mi, yoksa cevabımı; size soracağım diye rüyam üzerine düşünmekle mi bulacağım?..

... biliyorsanız siz söyleyin, ikinci rüyamı size anlatacak mıyım?.."

Her sorunun peşine düşünüyor, düşündüğünü yazarken değiştirip hiç düşünmediği şeyleri yazıyordu. Ama ne bundan vazgeçebiliyor ne de yazmaya devam etmek istiyordu.

Paşa Osman'a sunduğu dakikalar eriyip bitmişti. Artık eli boş eve dönmesi gerekiyordu. Ancak ürpertisinin geçtiğini fark edince hemen ayaklanmadı.

"... gelecekseniz...

sizi bekliyorum diye gelecek misiniz?..

yoksa sizi getiren şey basit bir sebep mi olacak?.."

Yazmadı. Aklına dahası da hücum etti ama yazmadı. Elini durdurunca ayaklarını sallamaya başladı. Defteri kapattı. Gidecek havası oluşturmaya çalıştı. Vazgeçince yaşanan kavuşmalar vardı. Bu da onlardan mı test edecekti. Kalemle beraber defterini cebine ilişti. Ayağa kalktı. Kapıya doğru ağır aksak yürümeye başladı. Birden ikinci rüyasını unuttuğunu fark edip durdu. Rüyasından bir detay aramaya başladı, ince bir ana fikir;

tüm rüyayı ona hatırlatacak, taşları hareket ettirecek... Ama bulamadı. Yeniden telaşlanmaya başladı. Etrafına bakındı. Hatırlatıcı hiçbir şey yoktu. Kendine kızdı. Henüz aklındayken farklı şeylerle uğraşacağına yazacaktı işte. Bekletmemeliydi.

Kapıdan çıktı, başını yerden hiç kaldırmadan eve döndü. Odasına geçip sandalyesine oturdu. Rüyasını hatırlamaya çalışıyordu ama nafile, olmuyordu. Ne görmüştü ki? Cebinden kalemini ve defterini çıkardı. Masaya, önüne koydu. Defteri açtı, ilk rüyasını okuyacaktı ama ikinci rüyasını hepten unutacağını düşündüğünden vazgeçti, okumadı. Kafasını başka bir şeyle karıştırmak istemedi. Defteri kapattı.

Zil çaldı. Aşağı indi, kapıyı açtı. Bir adam, elinde mavi bir dosya "Fatih Avni siz misiniz?" dedi. "Evet benim" diye cevap verdi. "Size bir mektup var", dedi adam. Buyurun şuraya bir imza alayım. Kara kuru doğrusu pek de onun imzasına benzemeyen bir şey karaladı. Adam onun bu gelişigüzel kalem hareketinden sonra dosyayı indirip zarfı uzattı. Zarfın dışında Mendirek'teki üç katlı ahşap evle birlikte küçük az önce attığından daha basit, daha anlamlı bir imza vardı.

Paşa Osman'dan gelmişti mektup. Manisa'dan. Meğer bugün onun gittiği evden iki ay üç gün önce Manisa'ya gitmiş Paşa. Her şeyi de bu incecik zarfa sıkıştırmış. Kelimeler,

kelimeler, kelimeler. Hep kelimelerle doldurmuş bütün kağıdı. Kenarlarına da laleler, buhranlar dizmiş... Burada ne Paşa'nın neden gittiği, ne zarfın dışına iliştiirdiği aziz hatıralardan kastının ne olduğu, ne de Fatih'in bu gece gördüğü rüya ile ilgili bir söz varmış. Onun beklediği hiçbir şey yokmuş.

Daha gördüğü ilk anlamlı rüyada sendeleyeyen, ikinci rüyasını uyandıktan sonra bir gün olsun taşıyamayan şu Avni'ye, bir de Aziz Hatıra emaneti, bilinmezliği verilmiş ve "al" denmiş âdeta...

Aldığıyla ne yapacağını bilmeden. "Al ve anla" denmiş. Almış Avni ancak anlamamış. Başlamış söylenmeye,,,

"Manisa'ya gittiniz de temelli mi gittiniz, geri dönmeyecek misiniz?"

Şu aziz hatıra dediğiniz ne ki, gidilmesi gerekildiğinde gidilen yer, Manisa ne ki, giden kim ki, aziz dost Avni hangi gün azizlik koltuğuna oturdu da hatıraya sahip çıkacak? Paşam, efendim, Avni anlamıyor, hislenip hislenip duruyor. Hem bunlar onu bulduğu için seviniyor hem ne yapacağım şimdi deliliğine bürünüyor... İstanbul diye işaret göstermişsiniz. Mendirek'i de hatırladım, hiç unutmuyum, daha bugün oradaydım. İstanbul'un aziz hatırası Mendirek mi oluyor bu hâlde. Koca İstanbul için küçük bir hatıra olmaz mı bu? Tabi siz bilirsiniz de ben nasıl bileyim?.. Bana sorarsanız olsa olsa siz olmalısınız. Ancak şimdi mi olacaksınız? Yaşarken daha üstelik. Ben de İstanbul'un hatırası Paşa Osman'a mı sahip çıkacağım? Ya rüyam ne olacak? 7 adam? Gelip size anlatmak için görmedim mi? Ben size gelecekken siz bana geldiniz. Yoksa siz de hikmetli bir rüya mı gördünüz, oradaki aziz ben miydim... Bu hikâyede taşlar nasıl diziliyor Paşam. O kilit sözüm ne? Artık benim için İstanbul hatıradır. Çünkü Paşa Osman Manisa'dadır mı?"





Ne Seninle Ne Sensiz

SENA ALPER

I. SENİNLE

Ona yamadım kendimi. Benim bir hikâ-yem yoktu. Başından geçenler güzeldi. Her yerde bir kanıtı, bir izi vardı. Benim ayak izim bile seyrek. Silik sesim. İçime içime konuşurum. Gökdelenlerin arasında onu arar gözlerim. Ofistekiler neye baktığıma bakar. Bir tebliğ olur bakışım. Onun bana bir kere bile yan gözle bakmaması.. Yani bunu nasıl anlatmalı, yanlış anlaşılmasın, sapık değilim. Benimle muhatap olmaması, beni görmemesi, bana kendinden bir şey vermeye çalışmaması... O umursamazlığı, o dikilmesi bir manzara olarak karşımda. Ne çok yürüdüm onu. Mengeneye sıkışmışken, adımlayarak onu, kurtardım kendimi. Çoğu sokağını, çoğu meşhur caddesinden daha iyi belledim. Vapurla geçerken hele, berbat ettiler diyorlar şehri. Hayır. O çarpık evler, neon ışıklar, geceyi bölen İstanbul'u İstanbul yapıyordu. Hele sonbaharda, kızıla çalan turuncu yapraklar dökülünce asfalta. Asfalta yağmur

vurunca. Sebe melikesi gelecek de sanki, yürüyecek ıslak parlayan yolda eteklerini kaldırıp. Akşam vakti otobüsün camında trafikten yansıyan ışıkların beni nasıl heyecanlandırıldığını bilmem anlatabilir miyim. Eski romantiklerdenim ben. Liriğim. Süleymaniye'de namaz kılıp çıkınca kuru fasulye yiyebilmek, sonra yürüyerek ilçe değiştirebilmek, yürürken bambaşka insanlarla, eşyalarla karşılaşmak, bir vasıtayla karşı yakaya geçebilmek. İki kıta arasında mekik dokumak oyun oynar gibi. Akbilim bitene kadar. Bana yetiyor. Çok bir şeyim yok. Ev kira. Arabaya karşıyım. Tabanvaycıyım. Fazla da gözüm yok. Elim ekme tutuyor. O ekmeği Boğaz kıyısında kemirmek hoşuma gidiyor. Ona bakmak bedava. Bir bank yeter. Düşlere dalmak için. Zaten her zaman onu görebilsem tadı çıkmaz. Arada bir özlemek iyidir. Bunalmak, sonra kollarına, sahillerine koşmak.

*Seninle İstanbul. Yaşadımsa sen şahidimsin.
Yaşayamadıklarımı da zaten hep sana anlattım.*

II. SENSİZ

Gece, ışıklar yanınca boyar gözleri ancak. Onun dışında bir numarası yok. Sen de derine inme. Bir yolu dört saatte gidince notunu verdim ben onun. Annelere gideceğim, işim gücüm var. Baktım, arabanın penceresinden salınıyor nazlı gelin gibi. Güzel zaten güzel ona sözümüz yok. Ama hırs yaptım işte. Lan, dedim, ben niye kendime bunu yapıyorum? Yazık değil mi zamanıma, nefesime, ömrüme. Sigarayı karıştırma şimdi. Konumuz o değil. Bırakacağız elbet onu da. Bunu bıraktysak bir kere. Gönlümü çelirdi, hafta sonları. Sahilde oturması keyifliydi ateş yakıp. Oraya da araban olacak ki gideceksin. Birkaç arkadaşın arabasına yanlanırdım. Mis. Hem dost meclisi, hem seyrüsefa. Gözlerimin içine bakardı denizin üstünden. Kendini bana dayatırdı. Az baktım yalan yok. İçime dolmasına izin vermedim fesile, potiniyle, kavuğuyla, şalıyla, entarisile, yeniçerisiyle, kulesiyle, camisiyle... Gezmedim de öyle çok. Doğmuşuz içine. Bir çile. Bir de her an kafana giren reklamlar. Otobüs beklerken, caddede yürürken.. Usandım, bıktım. Sanki neyim var? Taşı toprağı altın diyorlar da, hani bana ne faydası olmuş şu günden bugüne? Doğduğumdan beri kiradayım. Bir çöpümüz bile yok ki, övünelim. Sevdirmiyor kendini, ağabeycim anlatamıyorum galiba. İteklüyor, öteliyor. Başım ağrıyor diyor. Gelemem ben öyle nazlara, gizemlere. Günün sonunda herkes evin var mı diye soruyor, araban var mı? Babası ev olmadan vermem diyor. İstanbul da İstanbul. Gördük işte iki üç kule, on on beş cami. Hayır, denizin ortasında salınan kız kulesi dikkatimi celbetmiyor. Fakirlerin kıyıntısı vapur gezmelerinde elalemin yalılarına ağız suyu akıtacak tıynetle adam değilim ben. Hem komünistlik var kanımda ilkgençlikten. AVM'lerin terli klima buharına, kaldırımlardaki balgamlara,

duvar diplerinden idrarla sulandığı için açan yeşilliklere şiir yazacak değilim. Göğe bile bakamıyordum, oğlum, manyak mısın? İnsan göğe bakmaz mı? Ucundan görebilsem hatırlayacağım. Yok. Binalarca. Şimdi gelmişim hiç gitmediğim kütüğüme. Oh. Sanki yeniden doğmuşum. Her yer on dakika. Mis gibi hava. Kaos yok, huzur var. Araba sesi olmadan uyuyabilmek nimeti. Arabamı aldım, ev de yakında inşallah. Para harcayacak yer yok ki. Yere batasıca Trendyol biraz büküyor belimizi. Olsun o kadar da olur, dağda yaşamıyoruz neticede.

Sensiz İstanbul! Sen arada bir görmeye gelmeliksin.

Seninle yaşanmaz, sen yaşatmazsın da.







Bozkırın Denizle Barıştığı Gün

ŞEYMA ERGÖKTAŞ

Yaşlandım. İhtiyar bir kadınıym artık. Bu ansızın olmadı elbet. Gün gün, gece gece seyreden bir zamanla oldu. Su gibi geçti zaman, geldi geçti benim ömrüm demek istiyorum ben de gençlere. Dilimin ucuna geliyor bazen. Fakat yalan söylemiş olurum, biliyorum.

Benim ömrüm su gibi geçmedi.

Göz açıp kapayıncaya kadar da ermedim bu yaşa. Gün ve geceleri büyük emekler, özveriler ve metanetle devirdim ard arda. Ağır akan bir nehirdi ömrüm ve binlerce hamd ki işte bu yaşa erdim. İhtiyarlığın gri hırkası omuzlarıma nihayet bir teselli gibi örtüldü. Gözlerimi kısıp uzun düşüncelere dalıyorum, vaktim bol ve bereketli.

Bulduğum meclise hiç de uygun düşmeyen şakalar yaptığımda birbirleriyle bir an göz göze gelip ardından derhal toparlanıp, kibarca ve zoraki gülümsüyor etrafımdakiler. Onların bu umarsızca gülerkenki hâlleri beni keyiflendiriyor ne yalan söyleyeyim. İhtiyarlıkta türlü çeşit eğlence buluyor insan kendisine.

Yaşlılığın en sevdiğim yanı zannımca bu oldu. İdare edilmenin lezzetini ben de tattım a dostlar. Ne güzelmiş meğer. Bir ömür türlü tuhafliğine katlanıp, sabırla idare ettiğimiz insanlar bu lezzetin müptelası kimselermiş meğer. Ömrümün bu demlerinde en hayretamiz bulduğum şey ise şu oldu; gençler sizin duyu organlarınızın işlevlerini hepten yitirdiğini sanıyor. Gözünüzün önünde gözleriyle sizi işaret ediyor, mimikleriyle hakkınızda türlü imada bulunuyor, garip el kol hareketleriyle sizden sıkılıp bunaldığını gösteriyor. Hayret ettiğim şu ki; bunların hiç birini benim görüp duymadığımı farzediyorlar. Şöyle bir hatıralara uzanayım, Emirgan'ı anlatayım diyecek olayım farz- misal, seslerini alçatmaya bile pek ihtiyaç duymadan “yine başladı” diyorlar usançla. Ne ayıp ne rezalet şey Ya Rabbi! Nereden peyda oldu görmediğim işitmediğim inancı!. Gerçi şikâyete de hakkım yok işin doğrusu, buna biraz da ben meydan verdim. Bu tedbirsiz hâlleri hoşuma gitti de ilkin, görmez, duymaz, ayırdına varmaz göründüm. Onlar

da baktılar bir şeyden anladığım yok iyice su koyuverdiler. Yanımdayken birbirleriyle her bir şeyi serbestçe konuşmaya başladılar. Fakat yoo bu iş nihayetinde edepsizliğe vardı, buna bir dur demek lazım. A çocuğum siz giderken ben dönüyordum o sıra, dediğinizi daha sizin aklınıza düşmeden bilirim ben.

Bu keratalar İstanbul hatıralarımın kıymetini de takdir edemiyorlar. İyisi mi ben size anlatayım. Nereden başlasam bu güzide şehirde başlayan sergüzeştime?

Evvela Erzincan diyeyim o vakit.

Yetmiş beş yaşındayım. Ömrümün on yedi senesi Erzincan'da geçti. Orada doğdum, orada yürüdüm. Büyüdüm on yedime erdim ki İstanbul'a göçtük. Ne korkmuştuk anneciğimle ne telaşlanmıştık Haydarpaşa Garı'nın kalabalığına karışınca. Kulaklarımız uğuldemiş, gözlerimiz kararmıştı garın hercümerci karşısında. Tüm ahali oraya üşüşmüş gibi gelmişti bize. İyice sokulmuştuk annemle birbirimize. Bereket babam başımızdaydı, metanetliydi, ne yaptığını bilen bir hâli vardı. Belirli aralıklarla mal almak için İstanbul'a gidip geliyordu, aşınaydı şehrin keşmekeşine.

Ben de çabucak alıştım bu yeni yaşantımıza. Gençtim. Yaş ağaçtım. Kolay eğiliyor, çabucak alışıyordum yeni olan her şeye. Kolay seviniyor kolay üzülüyor zahmetsizce unuttuyordum geride kalanı. Annem içinse işler pek zor oldu. Evvel ezel tedirgin bir ruhtu. Üzerine bir de doğup büyüdüğü, gelin olduğu memleketini terk edince hepten mahzunlaşmıştı. Akli eski komşularında, ardında bıraktığı evimizde kalmıştı. Bir nevi yas tutuyor, kalbinin kapılarını İstanbul'a bir türlü açmak bilmiyordu. Oysa Emirgan ne zarif tıklatıyordu anacığımın gönül kapısını.

Kapının tokmağını bir gün tarihi Çınaraltı'ndaki çay bahçelerinin mahmur gölgeliği vuruyordu, öteki gün Emirgan sahilinin neşeli cıvıltısı, bir diğer günse Emirgan korusunun

asude güzelliği. Babam annemi biraz olsun neşelendirmeye gayret ediyordu. Annemse her teklif ve davetini bir an olsun düşünmeden reddediyordu. Annemin şeytanının bacağına yine komşu hanımlar kırdılar. Kadını kadının yurdu bellemiş olan annem yeni komşularının gezinti tekliflerini geçiştirmekten ar edip en nihayetinde kabul etmeye başlamıştı.

Hanım taifesinin neşeli eşliğiyle gardı yavaş yavaş iniyordu. Gezmelerden yanakları al al dönüyordu. Eve gelir gelmez, büyük bir bardak soğuk su içer, alelacele çoraplarını çıkarır, koltuğun kenarına asıverirdi. Soluğunun nizama girmesini bekleyemeden başlardı cıvıdamaya. Pek güzelmiş doğrusu şu Emirgan, taze bahar dalını andıran on beşinde kız gibiymiş. Tanıdıkça seviyormuş insan. Ne iyi etmişler de gelmişler, bahtı ne güzelmiş anneciğimin de buralarda yaşamak nasip olmuş ona ah! Evvela Korum! Aman Ya Rabbi ne görülmeye değer şeymiş. O ne letafet o ne huzur ve güzellikmiş öyle. Sahilden koruya daracak merdivenlerden çıkmışlar Zinnur Hanım o kiloyla bana mısın dememiş. O sevincin, dinçliğin sebebini annem koruya varınca anlamış.

İstanbul Boğazının kıyısında, genişçe bir alana yayılan yemyeşil bir güzellik. "İnsan nasıl sevmesin?" Diye sorup duraklıyor annem. Sonra başlıyor Emirgan Korusu'nun içindeki köşkleri anlatmaya. Sarı, Beyaz ve Pembe köşk. Ama illaki Sarı Köşk. Kuş yuvası şeklinde oluşunu hüzünlü bir sevgiyle seviyor. Erzincan'da ki evimizde unuttuğumuz kuş yuvası şeklindeki gece lambamıza benzetiyor anacığım. Sözün burasında tam ağlayacak gibi oluyor ki Çınaraltı'ndaki çay bahçeleri düşüyor aklına, neşesi geri geliyor. "Şu komşu Zinnur Hanım da ne alem doğrusu, hiç yorulmak bilmez mi koca kadın, deli taylar gibi ordan oraya." Çınaraltı çay bahçelerine de gidelim diye yalvarmış. Bir ısrar bir kıyamet.

Anneciğim yalandan nazlanmayı pek iyi becerirdi, ne yakıştırdı ona. Zinnur Hanım kabul etmemiş, kolundan tuttuğu gibi Çınaraltı'na götürmüş. Aman ne şenlikli yer. Bütün İstanbul ahalisi oraya avdet etmiş sanacak olmuş validem. Boğaza karşı çayını kahveni yudumla, çoluk çocuğunla keyif et oh.

Babam defaatle anlatmıştı ona Çınaraltı Çay Bahçesini. Oradaki kahvehane arkadaşlarını, meclisini özledikçe çay bahçesine gider Boğaza karşı çay içer, sigarasını tütürürdü. Onun yeni mevkiindeki güvenli limanı orasıydı besbelli. Sahile yakın bir caddede dükkanını açmıştı, Allah işlerine muvaffakiyet vermişti, bereket ihvan etmişti. Tek kederi annemin hüznüydü, o hüznü de yerini utanış bir neşeye, çocuksu bir coşkuya bırakmıştı öyleyse ne tasa!

Komşularımızın hoşgeldiniz ziyareti için evimize teşrif ettiği gün, annemin son endişesi de bertaraf oluyor. Komşu hanımlar, bilhassa Zinnur Hanım teyze, annemin özenle ve bir parça endişeyle hazırladığı Erzincan ketesine, memleketten getirdiğimiz Erzincan tulumuna bayılıyor, methiyeler düzüyorlar. Hele mutfağın bir köşesinde gördükleri, Erzincan'da aşağı yukarı her evde bulunan meşhur bakır semavere şaheser muamelesi yapıyorlar. Annemin gururu okşanıyor, göğsü kabarıyor. Yeni girdiği cemiyete kabul edildiğini hissediyor. O günden sonra daha da canlanıyor. Nisan ayını bekliyor heyecanla, korunun milyonlarca laleyle kuşandığı, örtüsünü kapalı ahalinin piknik için koruya koştuğu o güzide zaman dilimini.

Hasılı efendim, sizler de torunlar gibi homurdanmadan sözlerimi hitama erdireyim. Munzur'dan Boğaz'a uzanan duayı Cenab-ı Mevla dergâhında kabul buyurmuştu. Emirgan bizi bağrına basmış, biz de elini öpüp başımıza koymuştuk.





İstanbul'daysan

AYŞE ŞEYVAL MENEKŞE

*“İstanbul'daysan, birine bakıyorsan
bir sebebi vardır.”*

Gülbeyaz'da böyle bir replik vardı. İlk izlediğimden beri aklımda. Vapur güvertelerinde, metro çıkışlarında, alt geçitlerde, Eminönü balıkçılarında dolaşırken de benimleydi hep. Kimsenin kimseyi görmediği otobüs duraklarından birinde yansımama bakıp “ne kadar kalabalık bir görünmezlik” diye geçirmiştim içimden.

Eyüp yokuşlarında, Beyazıt Meydanı'nda, Süleymaniye'nin mağrur kaldırımlarında, Balat'ın cumbalı evlerinin altında yürürken, İstanbul bir ekmeğe gibi boğazımda takılı kalmıştı çoğu kez. İstanbul; yalnızlığın şehri. Çünkü yalnızlık, görülmediğimiz yer değildir sadece; görülsek bile bir anlam taşımadığımız yerdir. Kalabalığa ayırt edilemeyecek şekilde ait olmak, her gün aynı telaş korosunda yeni bir yere yetişmeye çalışmak... Milyon kere yalnızlık.

İnsanları görmek, omuzlarına değmek, göz göze gelmek ama asla tanışmamak onlarla. Her gün yalnızca kendi dünyalarımıza açılan kapılardan geçmek. Başrolünün biz olduğumuz filmleri izlemek, hep kendimizden bahsedilen romanlar okumak. Aynalarımızda yeni suretler aramak ve bu şehri sadece kendimize ait sanmak.

Sonra okumak bu şehri... “Bu şehir artık suskunluğa uğramış tekkeleriyle, musluğundan damla damla mazi akıtan çeşmeleriyle yapayalnızdır,” demek. Bu ürpertici yalnızlığın

efsununa kapılıp ona razı gelmek yine de. Razi olduğun yerden bakmak dünyaya; ışıltısına, ağaç yapraklarının parıltısına, aplikasyonlarına, balkon sepetlerine, en çok dinlenenler listelerine akşam ezanlarını feda etmeye razı gelmek, yine de sevmek bu şehri...

Bu surların şehrinde kendinden başka bir dünyaya açılan kapılar bulmak istemek. Kahverengi bir çift gözde tekrar fethetmek istemek bu şehri. İstanbul gibi bir şehirde yürümek kolaydır; koşmak daha da kolay. Yetişmek bir yaşama biçimidir burada. İnsanlardan önce alarm sesleri konuşur; kornalar, trafik ışıkları ve hiç susmayan kaldırımlar... Her şey pek acele yaşanır burada. Bir bakış, bir gözde donmaz kolay kolay. Gözler değer ve hemen kaçırılır. Çünkü İstanbul bir süvari gibi koşar ardından insanın; yakalar.

Bu şehirde zor olan durabilmektir. Durup birine bakabilmek. İzleyebilmek onu. Kalabalığın içinden seçip kendine özel kılabilmek... Cesaret ister. İstanbul'da kimse kimseye öylesine bakmaz. Adımlarını onun için yavaşlatmaz. Kirpiklerinin kıvrımına varıncaya kadar izlemez onu. Adımlarını adımlarına uydurmaz.

Bir bakış, hayatı yavaşlatır burada. Yeryüzünün yaşamaya değer tüm yanlarını toplar göz bebeğinde. Göz bebeğinden yeni şehirler inşa ettirir insana; adı İstanbul olur.

İstanbul'daysan,
Birine bakıyorsan,
Bir sebebi vardır.



İçimdeki İstanbul

EBRU ŞAHİN

İstanbul, adını her duyduğumda içimde eski bir kapı aralanıyor. Hiç gitmediğim bir şehrin bu kadar tanıdık gelmesi belki de bundan; bazı yerler önce insanın ruhuna düşer, sonra haritalara. Bu yüzden onu yalnızca bir şehir olarak değil, içimde yavaş yavaş kurulan bir hatıra gibi düşünüyorum; sararmış sayfaların arasından yükselen bir cümlede, eski bir filmin suskun sahnesinde, hiç yaşanmamış bir aşkın ince sızısında kendini hissettiren bir hatıra. Tam da bu yüzden, İstanbul'u yalnızca hayal etmiyorum; onu, bana anlatıldığı hâliyle yaşamaya başlıyorum. Okuduğum kitaplarda sokaklarında yürüdüm, izlediğim filmlerde akşamına baktım, eski şiirlerde rüzgârını hissettim. Fotoğraflarındaki silüetine her baktığımda, sanki çok önceden görmüşüm gibi bir aşinalık çöktü içime. Böyle böyle İstanbul, gitmeden de gidilmiş bir yer oldu benim için; başkalarının hatıralarından süzülen bir şehir, kendi hatıram gibi benimsemiğim bir şehir. İşte bu yüzden, İstanbul'un tarihini düşündüğümde onu geçmişte kalmış bir zaman olarak göremiyorum. Çünkü o, yalnızca yaşanmış olanı değil, hâlâ yaşayanı taşır. Bir kapısından içeri girince çağların değiştiğini hayal ederim; fetihlerin gür yankısı ile ayrılıkların yorgun sessizliği aynı anda çarpıp insana. Surlarına değen rüzgâr, sadece

serinlik getirmez; taşların hafızasını da taşır. Böylece İstanbul, zamanın akıp gittiği değil, biriktiği bir yer gibi durur zihnimde. Zamanın böyle biriktiği bir şehirde akşamların da sıradan olması beklenemez elbette. Bu yüzden İstanbul'u düşünürken zihnime hep o belirsiz saat düşer; ne tam karanlık, ne tam aydınlık... Boğaz'ın üzerine ağır ağır inen loşluk, yalnızca gökyüzünü değil, insanın içini de kaplar. Bir vapur uzaklaşırken, bu birikmiş zamanın içinden bir parça kopup gidiyormuş gibi gelir. Suların üstünde kaybolan her iz, bir hikâyenin son cümlesi gibi silinirken, geriye hep eksik bir duygu kalır.

İşte o eksiklik, İstanbul'daki aşklara da siner sanki. Çünkü böyle bir şehirde sevmek, sadece kavuşmayı değil, vedayı da içinde taşır. Her yakınlıkta biraz uzaklık, her başlangıçta biraz bitiş gizlidir. Ve belki de bu yüzden, ben hiç gitmemiş olsam da içimde bir İstanbul eksikliği hissederim. Sanki dünya, kalbinin en derin yerini orada bırakmış; geri kalan her yer ise onun yankısıyla yetinmek zorunda kalmış gibi. İstanbul, görülmeden de insanın içinde bir yer eksilten bir şehir.

Asıl soru şu değil mi: İnsan hiç görmediği bir şehri gerçekten özleyebilir mi?



Şehirlerin Daniskası

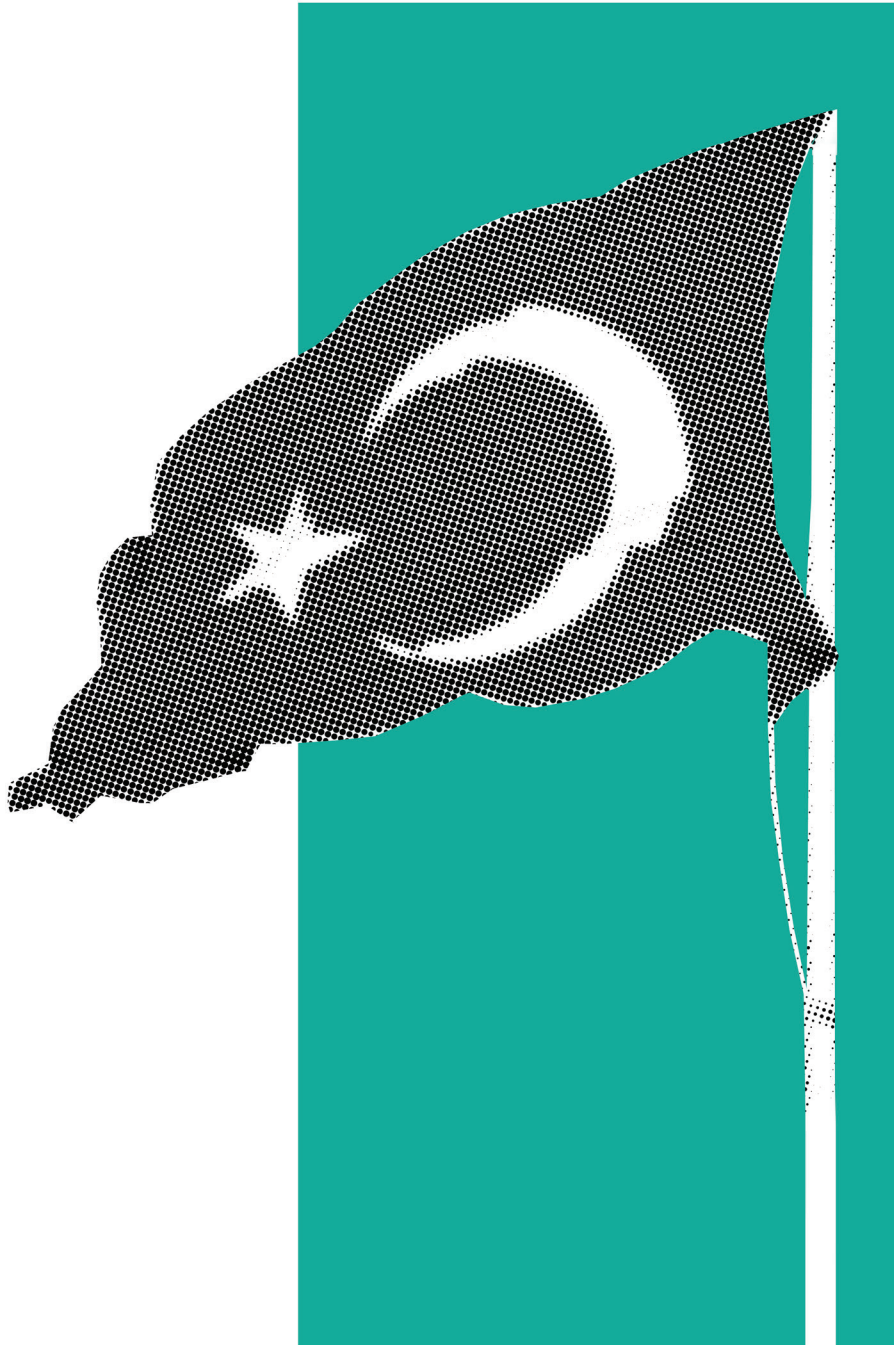
HİKMET ŞEYHANLIOĞLU

Tevafukların ve tezatlıkların neşvü nema bulduğu şehirdir İstanbul. Ve aynı zamanda tüm bu zıtlıklar çerçevesinde insanın ulaşmak istediği kemal mertebesinin en ideal şehridir. Şehirler; insan, tabiat ve medeniyet üçgeninde uyumlu bir şekilde inşa edilerek, insanın “ortak iyi” üzerine daha tertipli bir gayrete yoğunlaşmasına zemin hazırlamıştır. Buradan hareketle, Farabi’nin *el-Medinetü’l-Fazıla* kitabına ve onun şehir hakkında düşüncesine değinmek gerekir. Farabi’ye göre erdemli şehir “ortak iyi” üzere hareket etmelidir ki gerçek saadete ulaşılabilir. Tabiat, insan ve medeniyetin insicamı çok kültürlülüğü ve tüm farklılıklarla birlikte yaşama gayesine imkân tanımıştır. Bu noktada Molla Sadra demektedir ki: “Şehirli insan tabiatı

gereği hayatını ancak şehirleşerek, diğer insanlarla bir araya gelerek ve yardımlaşarak tanzim edebilir. Zira onun türü tek bir şahsa münhasır değildir. Üstelik insanın tek başına kalarak var olması da mümkün değildir. Bu yüzden insanların sayısı artmış insan ve toplulukları farklılaşmıştır”. Bu hakikatin bir izdüşümü olarak İstanbul, çok kültürlü yaşamın neşet ettiği ender rastlanılan bir insanlık mirası ve estetik bir şahikadır. Tarih boyunca; Roma, Bizans ve Osmanlı’nın şekillendirdiği bu nadide şehir, pek çok medeniyetin ve devletin arzuladığı bir payitaht olmanın ötesinde, insanlığın ortak abidevi şehridir. Sultan Fatih, İstanbul’un fethini salt bir toprak kazanımı veya ekonomik-politik bir gerekçe olarak görmüyordu. Aslında iki

farklı medeniyetin karşılaşmasını ve tüm birikimleriyle mezcolumasına gayret etmiş ve bu misyonu muzaffer bir şekilde başarmıştır. Böylece İstanbul, sadece hadis-i kutsiye mazhar olmamış aynı zamanda “Doğu’nun ve Batı’nın Rabbi O’dur” ayetinin tecellisine de mazhar olmuştur. Fetihle birlikte, sadece bir toprak parçası olmaktan azade olan bu şehir, kemalat şehri hâline gelmiştir. Böylece her bir farklı sesi resmen bir müşterek bes-teye dönüştürerek, kesrette vahdet ilkesinin timsali olmuştur. Fakat böylesine mükemmel tezyinatı ruhunda barındıran bu aziz şehre; emanet, ibret ve himaye nazarıyla bakmayı peyderpey unutmaktayız. Oysaki her gün yanından geçip, gittiğimiz beli bükük ihtiyar ağaçlar ve maziye şahit taşlar, bize bu şehri anlamlandırmamız için birer vasiyet gibidir. Öyle ki anlam yitimi ve “ortak ilgisizlik” pandemisinin gittikçe yaygınlaşmaya başladığı bu zamanlarda insanlar; bunca hengâme arasında biraz durup, şehri anlama ve düşünme iştiyakından isteksiz kalmaları veyahut mahrum bırakılmalarından muzdarip durumdadır. Çünkü bu durum insanı sadece mekânın bir yabancı değil, aynı zamanda kendi hakikatinin de yabancı derecesine düşürmüştür. Buna binaen merhum Akif Emre İstanbul’u anlamlandırma üzerine verdiği örnekte iki tür sınıflandırma yapmaktadır; “İstanbul’da yaşamak ve İstanbul’u yaşamak.”. Şerh düşmek gerekir ki İstanbul’da yaşayanlar; iş imkânları, konforu veya trafiğiyle hemhâldir. Artık şehir bir dekor ve tüketim nesnesidir. Çünkü kişi tıpkı bir kullanıcı gibidir, ne İstanbul ile muhatap olur ne de İstanbul kişiyle muhataptır. İstanbul’u yaşayanlar ise şehrin ruhunda ki o ilahi nizamı ve vecdi tatmış, bir medeniyetin emanetini üstlenmiş ve bu uğurda kendi hakikat yolculuğunun bir öznesi olduğunu bu aziz şehrin vesilesiyle kavramıştır. Velhasıl, İstanbul’u anlamak bir nasip meselesidir.







Asırlık Müjdenin İzinde Büyük Fetih

MUHAMMED ALPEREN VAROL

“İstanbul mutlaka fethedilecektir.

*Onu fetheden kumandan ne güzel kumandan; o
ordu ne güzel ordudur!”*

Bazı şehirler yalnızca bir coğrafya değil, tarihin ve medeniyetlerin nefes alan hafızasıdır. İstanbul da böyledir, sadece iki kıtanın birleştiği bir nokta değil, Doğu ile Batı'nın asırlık hesaplaşmasının, rüyalarının ve nihayet vuslatının merkezidir. Tarih boyunca nice hükümdarın uykularını bölen, surlarına ulaşmanın bir izzet meselesi sayıldığı bütün şehirlerin sultanı sayılabilecek bir şehirdir; aynı zamanda İstanbul 1453 yılına kadar sabredilen bir muştunun adı olma özelliğini de taşıyordu.

Gösterilen bu sabır, sıradan bir fetih arzusunun ötesinde kalplere nakşedilmiş kutlu bir sözün peşinden gitme iradesiydi. Peygamber

Efendimiz'in (s.a.v.) asırlar öncesinden yankılanan müjdesi, İstanbul'u bir hedef olmaktan çıkarıp bir inanç davasına dönüştürmüştü. Konstantinopolis adıyla anılan kadim belde, stratejik konumunun yanı sıra Müslüman toplumlarda her daim diri tutulan “Belde-i Tayyibe” idealiyle yoğrulmuştu. İstanbul'un hikâyesi bu yüzden sıradan bir şehir hikâyesi değildir; insanlık tarihinin büyük düğümünün kutlu bir fetih ile çözülüşünün, bir çağın kapanıp bir çağın açılmasının hikâyesidir.

İstanbul'un fethi, sadece şahî toprakların gürültüsüyle değil, asırlar öncesinden bu topraklara düşen muhabbet tohumunun meyve vermesiyle tamamlanmıştır. Bu manevi inşanın en güçlü ismi şüphesiz Ebu Eyyûb el-Ensarî Hazretleri'dir. O, sadece bir sahabi değil, hicret vaktinde Medine'nin kapılarını ve gönlünü açan, Peygamber Efendimiz'i (s.a.v.)

evinde ağırlama şerefine erişmiş kutlu bir mihmandardır. Onun gönlündeki yangın, Efendimiz'in dillerinden dökülen İstanbul'un fethi hadisiydi. Peygamber sözüne duyduğu sarsılmaz imanla, ilerlemiş yaşına rağmen Medine'den, İstanbul'un surlarına uzanan mübarek yolculuğa çıkmış, surların dibinde ruhunu teslim ederek fethin manevi nişanesi olarak kabrini bu topraklara bırakmıştır.

Asırlar geçmiş, takvimler fethin eşğine gelip dayanmıştır. Ordunun ve genç padişahın yorgun düştüğü vakitlerde, Akşemseddin Hazretleri'nin feraseti bir kandil gibi yanmıştır. Manevi bir keşifle, asırlardır gizli kalan o emaneti, Eyüp Sultan Hazretleri'nin kabrini surların hemen dibinde bulması, fetih ordusu için sarsıcı bir manevi işaret; âdetâ "Biz yalnız değiliz" hissini pekiştiren ilahi bir teyitti. Toprak altından yükselen nur, Bizans'ın sarsılmaz sanılan surlarını inanç karşısında yerle bir etmiş, Akşemseddin'in kerametiyle fetih, askeri bir harekât olmanın ötesine geçerek bir vuslat olmuştur.

İstanbul'un fethi, yalnızca tarih kitaplarının sararmış sayfalarında ya da haritalarda kalan soğuk bir veri olmamıştır. Bu olay, asırlar geçse de hiç sönmeyen kor gibi Türk edebiyatının ve kültür dünyasının kalbinde yaşamaya devam etmektedir. Şairler, bu büyük hadisenin sadece askeri kronolojisini değil, ruhundaki o derin manayı ve sarsılmaz azmi dizelerine taşımışlardır. Bu edebi ürünlerin en çarpıcı örneklerinden biri, henüz yirmili yaşlarının başında olan Nazım Hikmet'in kaleme aldığı "*Sekiz Yüz Elli Yedi*" şiiridir. Şair, fethi Hicri takvimdeki karşılığı olan 857 yılıyla selamlayarak, tarihin o mukaddes yılını şiirin başlığına bir nişane gibi yerleştirmiştir.

Nazım, şiirine fethin manevi ağırlığını ve asırlık bekleyişin son buluşunu müjdeleyerek başlar.

"İslam'ın beklediği en şerefli gündür bu

Rum Konstantiniyye'si oldu Türk İstanbul'u"

Bu dizeler, fethin bir mücadeleden gerçeğe dönüşünün ilanıdır. Şehrin adının ve kimliğinin o gün ebediyen değiştiğini, bir medeniyetin mührünün bu topraklara vurulduğunu vurgular. Hemen ardından, tarihin akışını değiştiren o genç iradeyi ve ordunun heybetini tasvir eder.

*"Cihana karşı koyan bir ordunun sahibi
Türk'ün genç padişahu, bir gök yarılır gibi
Girdi Eğrikapı'dan kır atının üstünde
Fethetti İstanbul'u sekiz hafta üç günde"*

Burada Sultan Mehmed, sadece bir hükümdar değil, gök yarılır gibi gelen, kuvvetli bir kararlılığın temsilcisidir. Eğrikapı'dan şehre giren o kır atlı silueti, Türk tarihinin en epik fotoğrafı olarak okurların zihninde canlanır. Şiirde zaferin manevi makamına da selam durulmadan geçilmez:

*"O ne mutlu, mübarek bir kuluymuş Allah'ın!
Belde-i Tayyibe'yi fetheden padişahın,
Hak yerine getirdi en büyük niyazını
Kıldı Ayasofya'da ikinci namazını!"*

Fethin doruk noktası, kuşkusuz Ayasofya'da kılınan o ilk namazdır.

Nazım Hikmet, bu hadiseyi İslam âleminin en büyük niyazının kabulü olarak görür, kılıç hakkı, namazın huzuruyla birleşir ve İstanbul'un manevi fethi de tamamlanır. Şiirin finali ise İstanbul'un artık Türk ve Müslüman kimliğiyle özdeşleştiğinin tavizsiz ifadesidir.

*"İşte o günden beri Türk'ün malı İstanbul,
Başkasının olursa, yıkılmalı İstanbul!"*

Bu mısralar, fethin sadece bir geçmiş zaman hikâyesi değil, varoluş ve sahiplenme meselesi olduğunu dünyaya haykırır. 1453'te surlarda patlayan topraklar, asırlar sonra Nazım'ın kaleminde İstanbul'un önemini güçlü bir anlatımına dönmüştür. Bu muazzam olay, sadece bizim şairlerimizin dizelerinde ya da bizim gönül dünyamızda yankılanan bir zafer olarak kalmamıştır.

Surların öte yakasında, asırlar geçse de soğumayan bir hafızanın ve hiç bitmeyen bir hesaplaşmanın da adıdır. Halil İnalıcık'ın tespitiyle, "Batı, İstanbul'un fethini ve Ayasofya'yı hiçbir zaman unutmadı." Bu unutmayı, aslında fethin ne kadar köklü bir değişime yol açtığı somut kanıtıdır. 1453 tarihi Avrupa için sadece Orta Çağ'ın karanlık perdesinin kapanışı değil, aynı zamanda Doğu'dan gelen o durdurulamaz Türk-İslam medeniyetinin sarsılmaz bir mühür gibi tarihin bağrına vuruluşudur.

İstanbul'un fethiyle birlikte, şehir sadece el değiştirmemiş, adalet, hoşgörü ve estetikle yoğrulan bir medeniyet tasavvuruyla yeniden nefes almaya başlamıştır. Bizans'ın yorgun surları içinde can çekişen şehir, Türk-İslam ruhunun dokunuşuyla bir Payitahta, ilim ve irfan merkezine dönüşmüştür. Batı dünyası için Ayasofya, ellerinden kayıp giden bir sembol hâline gelirken Türk-İslam medeniyeti için kılıç hakkıyla kazanılmış, emanet bilinciyle korunmuş ve kıyamete kadar sürecek bir egemenlik sembolü olmuştur.

Bizim için vuslat ve medeniyet inşası olan İstanbul, Batı dünyası için yüzyıllar süren iç çekiş ve hiç geçmeyecek olan unutulmaz bir acının başlangıç noktası olmuştur. 1453'te bize açılan İstanbul'un kapıları bugün bile dünya siyasetinin ve kültür tarihinin en canlı gerçeği olarak varlığını sürdürmektedir.

İstanbul, asırlar öncesinden verilen kutsal bir haberin, Medine'den sur diplerine uzanan Eyüp Sultan Hazretleri'nin bitmeyen nöbetinin ve Akşemseddin'in seccadesinde filizlenen o manevi nurun ete kemiğe bürünmüş halidir. Fatih Sultan Mehmed Han'ın kır atının nallarıyla aldığı bu topraklar, Osmanlı fethi olmanın ötesinde, Osmanlı medeniyetinin yeryüzündeki beyannamesidir.

Bugün İstanbul'un yedi tepesine baktığımızda gördüğümüz şey, sadece taş ve harçtan

yükselen minareler değil, her biri birer nişane olan asırlık sahipliğimizin iradesidir. Özellikle Ayasofya, büyük fethin kalbi ve Türk-İslam dünyasının egemenlik sembolü olarak, hürriyetimizin ve inancımızın sarsılmaz bir kalesi gibi dik ve vakurdur. Ayasofya, sadece bir mabet değil, cami olmasıyla birlikte geri dönüşü olmayan bir aidiyetin tapusudur. Batı'nın zihninden asla silinmeyen bu durum, bizim İstanbul'a gösterdiğimiz sadakatle her gün yeniden tazelenmektedir.

İstanbul, bizim geleceğimize ışık tutan, her an diri tutulması gereken mukaddes bir emanettir. Nazım Hikmet'in o sarsıcı ve tavizsiz satırları, aslında bu şehrin bizim için ne manaya geldiğinin minik bir özetidir.

Sekiz Yüz Elli Yedi şiiri belki de bir milletin beka ve varoluş yeminidir. Peygamber müjdesiyle başlayan, sahabe himmetiyle yoğrulan, padişah dehasıyla bizim olan ve şairlerin ilhamıyla yaşayan İstanbul, kıyamete kadar Türk-İslam medeniyetinin parlayan bir mücevheri, sönmeyen bir meşalesi olarak kalacaktır. Zira İstanbul'un fethi sadece bir beldenin maddi fethi değil aynı zamanda iman ve inancın zaferidir.

OKUYUCUYA BİR TAVSİYE:

Nazım Hikmet'in *Sekiz Yüz Elli Yedi* adlı şiirini, Aysin Şengün Taşçı'dan marş formunda dinleyebilirsiniz.





Sisli Hayat Tasavvuru

MUHAMMED BERK GÜLDÜR

-Muhammet Ali Ayçiçek Kardeşime İthaf-

Her göz hayata kendi penceresinden bakar. Her olay, her olgu, her manzara ona bakan gözlerin gördüğünü yansıtır, her birey kendi hayat tasavvuruyla anlamlandırır karşısına çıkanı. Farz edelim: bir şehir, İstanbul.

Nedim bu şehir için “Bu şehir-i İstanbul ki bi misl ü behâdır. Bir sengine yekpare Acem mülkü fedadır.” derken Tevfik Fikret, “Sis” adlı şiirinde hakkında hep övgülerle bahsedilen bu şehri aşağılamış, İstanbul’un kendi gözünde ne kadar kötü bir hâlde olduğunu ifade etmiş. Çünkü kendi penceresinden Aşiyân manzarasına rağmen pespaye görmüş bu şehri. Elbette belki benzer bakış açısına sahip olduğundan onun şiirini çok beğenenler olmuş. Örneğin son halife Abdülmecid Efendi “Sis” şiirini öyle beğenmiş olacak ki şiiri resmetmiş. Fakat bunun yanında Yahya Kemal, “Siste Söyleniş” adlı şiiriyle Tevfik Fikret’i eleştirmiş, bir İstanbul güzellemesi kaleme almış.

Kimin eseri daha muteber görülmeli? Tevfik Fikret mi İstanbul’u eleştirmede haklı, Yahya Kemal mi övmekte? Yorum farklı olmalı. Her kişi kendi penceresinden bakıp bir cevap bulmalı. Zaten hayat da hep böyle işlemez mi? Bir şehre dahi her birey kendi

bakışıyla anlam atfediyor. Hasılı hayat bizim onu algılama biçimimize göre şekilleniyor, İstanbul için dökülen sözler bile bunun bir ispata aslında. Zira insan bir şeyler yaşıyor, bir şeyler görüyor, bakılan şeylerde her bakan için farklı duygular kıpraşıyor, farklı düşünceler zihinlerde yer değiştiriyor. Bu zaten en olası, en doğal şey fakat mevzu aynı insanın hayata hep aynı bakışla bakıyor olması.

Tevfik Fikret’in İstanbul’u sisli görmesi de sorun değil, Nedim’in bütün acem mülkünü İstanbul’a feda etmesi de. Sorun Tevfik Fikret’in İstanbul’u hep karanlık ve sisli görmesinde. Yahya Kemal’in hep aynı romantizmle İstanbul’u seyretmesinde. Elbette onlar birer sanatçı ve yapılan sanat sanatçının genel bakışını yansıtabileceği gibi üretildiği anın hissiyatını da yansıtabilir. Dolayısıyla sanatçılar üzerinden yaptığımız girizgâhta mezkûr isimlerin tutumlarının sorun teşkil ettiğini ifade ederken temelde bu isimler yerine okurun kendi adını yerleştirmesini arzuladığımızı ifade etmekte yarar var.

Dolayısıyla az evvelki cümleyi yeniden kurgulayarak şöyle söyleyebiliriz: “Sorun Muhammed Ali’nin İstanbul’u sisli görmesi değil, Tarık’ın bütün acem mülkünü İstanbul’a feda etmesi de. Sorun bu şahsiyetlerin, İstanbul’u hep karanlık ve sisli görmesinde

yahut hep aynı romantizmle bakmayı amaçlamasında...”

Yine eksik oldu. Şimdi İstanbul metaforunu atıp yerine yekpare hâliyle hayatı koyarak cümleyi yineleyelim... Zannediyorum şu hâlde sorunu tespit etmek daha mümkün hâle gelecektir. Mevzubahis sorun monotonluk ve monotonluğun oluşturduğu durağanlık. Bir kişi İstanbul'a her baktığında gördüğü ne kadar güzel olursa olsun hep aynı manzarayı temaşa ediyorsa bu durum onda bir sıkınlığa ve getiri olarak da durağanlığa sebep olacaktır. Hayatın genel tasavvurunda da aynı mevzu geçerli esasında. İnsan hep farklı eylemleri de yapsa hep başka mekânlarda da bulursa onun hayatı seyrettiği pencere aynı olduğu sürece içinde hep bir sıkılma hâli, isteksizlik ve bunalmışlık olacaktır. Çünkü insanın içinde bulunduğu mekândan ve yaptığı işten daha önemli olan neden bu hâlin içinde olduğudur. Bulunduğu durumun zihnindeki temayülü ve bulunuş biçimi kişinin esas mutluluk veya mutsuzluğunun kaynağıdır. Bunun yanında yapılan fiilin bilinçaltındaki amacının yetersizliği de anı yaşarken eksikliklere odaklanması dolayısıyla hayatı yaşarken temelde hayatı kaçırmayı en nihayetinde monotonluk batağına düşüp sıkılmış ve ruhsal yorgunlukta olan bireylerin doğmasına sebebiyet verecektir.

Elbette bu bahsettiklerimiz hayata hep aynı perspektiften bakmanın menfi getirileri. Fakat bu getirileri getirenin de bir getiricisi var onu irdeleyelim. Ezcümle sorumuz şu: “Hayata neden aynı perspektiften bakmaya mecbur kalıyoruz?”

Çünkü ne yazık ki günümüz dünyasında sanal mecralar ve insanı düşünmekten uzaklaştıran oyuncaklar yüzünden birey olarak birçoğumuz yaşamdan koştuk. Sanaldan emilen suni tatmin yaşadığımız hayatı izleme olanağını elimizden aldı. Hayat amacımız

bir nevi dopamin salgılamak oldu. Kontrolsüz ve yüksek dozda haz, reel hayattaki diğer duyguların bizi tatmin edememesi sebebiyle yaşadığımız anlardan keyif alamama hastalığına düçar olmuştur.

Hayatın odağında zevk almak konumlandırıldı ve hayata bakış açımız tatmin üzerine kuruldu. Dünyayı tek bir pencereden gözlemlemek ise hayatı daha sıkıcı hâle getirdi ve biz sıkıldıkça yeniden kontrolsüz dopamin duraklarına koşuverdik. Yani hayata tek bir açıdan, zevk almak için, bakmak hayatı sisli gösterdi bize. Bu sis ise kendi olmaktan sıkılan insanlar doğurdu. Başkası olmak isteyen, başkasının zihnine sahip olmak isteyen bireyler ortaya çıktı. Halbuki bu koca sorunun çözümü çok basit aslında. Tek gereken bakış açısını değiştirebilmek. Hayata her gün aynı pencereden bakmamak ilk adım. Bir gün Nedim gibi bir gün Tefvik Fikret gibi bakmak monotonluğu aşmaya yardımcı olacaktır. Üstelik farklı pencerelerden hayatı gözlemek süreç içerisinde kendi bakış açısına sahip olmak gibi muazzam bir getiri de sağlayacaktır. Başka biri olmayı düşlemek yerine başkalarının düş penceresinden manzaralar izlemek, başkasını taklit etmeye çalışmadan başkasının tasavvurundan gözlem yapmak belki biraz da hayatı tiyatralaştırmak salt keyif duygusu değil diğer duyguları dorukta yaşamak için o duygunun hissedilmesi gerektiği an o duygunun getirisi olan bakışla izlemek hem monotonluğu unutturacak hem ufku genişletecek hem de beşerden insan konumuna bizleri yaklaştıracaktır.





Ruhun İstanbul Sergüzeşti

SILA SİĞİNDİ

Üzerinde güneşin hiç batmadığı değil, her batan güneşle birlikte binlerce farklı rüyanın aynı yastığa baş koyduğu bir şehirdir İstanbul. Bu coğrafya, birbirine eklenen yılların bir toplamı değil; Roma'nın mermer sükûnetinin, Bizans'ın altın yaldızlı hüznünün ve Osmanlı'nın mağrur kubbeleşen gölgesinin aynı denizde eridiği bir simyadır. İstanbul'un ruhu, ne sadece yedi tepenin üzerinde yükselen o taş binalarda ne de Boğaz'ın lacivert derinliğinde saklıdır; o, her sabah uyanan bir devin nefesiyle yeniden kurulan, yaşayan bir anlatıdır.

Şehrin ışığı, başka hiçbir yere benzemeyen

bir karakter taşır. Sabahın ilk saatlerinde Tarihi Yarımada'nın üzerine süzülen o utan- gaç gri pus, sanki bin yıllık sırları örtmek için çekilmiş bir perdedir. Güneş yükseldikçe, Galata'nın Cenevizli yalnızlığı parlamaya başlar; Süleymaniye'nin gölgesinde ise zamanın akışkanlığını yitirip kristalleştiği duyulur. Akşamüzeri Boğaz hattına inen o bakır rengi ışık, sadece bir günün bitişi değil; asırların biriktirdiği vedaların ve bekleyişlerin tortu- sudur. İstanbul, ışığıyla hem her şeyi olduğu gibi gösteren bir ayna hem de her şeyi sakla- yan bir tül olur.

Mevsimler, bu şehirde takvim

yapraklarından ibaret değildir; her biri İstanbul'un farklı bir ruh hâlini temsil eder. Erguvanlar açtığında Boğaz kıyıları, bu asırlık şehre sürülmüş pembe bir taze nefes gibi uyanır. O an İstanbul, tüm kederinden sıyrılmış genç bir âşık gibidir. Ancak güz gelip de o meşhur lodos camları titretmeye başladığında, şehir kendi içine çekilir. Yağmurun Arnavut kaldırımlarındaki her damlası, sanki toprağın altına gömülmüş eski bir hikâyeyi yüzeye çıkarmaya çalışır. Kışın o puslu sabahlarında vapur düdüklere; sadece sisin içinde yolunu bulan gemilere değil, İstanbul'un kendi hüzünlü tarihine verilmiş birer sesli selamdır.

Boğaz ise bu şehrin şah damarıdır; iki kıtayı birbirine bağlamaz, aksine onları birbirinden ayırarak her ikisine de eşsiz birer kimlik kazandırır. Vapurların o beyaz köpükleri, denizin lacivert teninde açılan ve hemen kapanan geçici yaralar gibidir. Martıların çılgınlıkları; bu kadim şehre dışarıdan gelenlere bir hoş geldin merasimi değil, burada tutsak kalan ruhların özgürlük şarkısıdır. İstanbul'un suyu, sadece balıkları değil bu kıyılarda anlatılan binlerce yıllık hikâyeleri de içinde barındırır. Her dalga, bir öncekinin üzerine yeni bir sayfa açar ama hiçbirini tam olarak silmez.

Bu devasa anlatının içinde insan, sadece bir yolcu değil farkında olmadan o büyük resme eklenen bir fırça darbesidir. İstanbul, kendisine sığınan her kalbe kendi yalnızlığından bir pay verir ancak bu öyle bir paydır ki, insanı kalabalıklar içinde bile eksiksiz hissettirir. Bir mahalle bakkalının önünde demlenen o ince belli çayın buğusu, kadim bir mabedin loşluğundaki bin yıllık duayla aynı gökyüzüne yükselir. Çünkü İstanbul'da hiçbir şey birbirine uzak değildir; en kutsal olanla en sıradan olan, aynı yağmurla ıslanır.

Nihayetinde İstanbul, bir yer değil bir olma hâlidir. Şehir, son sözünü hiçbir zaman söylemez çünkü her şafak söküşünde, bir

mahalle kahvesinden gelen ilk kepenk sesiyle ve bir martının sabah rüzgârına bıraktığı o tiz nidayla yeniden yazılmaya başlar. Zaman akıp gider, imparatorluklar silinir ancak İstanbul'un o ele avuca sığmayan ruhu, boğazın serin sularında bir yakadan diğerine esen o ebedi rüzgârda asılı kalmaya devam eder. Çünkü İstanbul, gidilen bir yer değil; içinde kaybolundukça insanın aslında kendisini bulduğu o tek ve muazzam labirenttir.





İstanbul'a Bir Mektup

TUĞBA YİĞİT

Bir tenhâya çekilip uzaktan, surların o delikli gözlerinden seyre daldım canım İstanbul'u. O kadîm semtlerinin söylemek isteyip de dile getiremediği ne çok şey vardı. Oysa onlar sükût etse de sesleri yine bir yolunu bulur, gelip kalbe dokunurdu. Kimi zaman bir rüzgârın uğultusunda, kimi zaman taşların sessizliğinde tezâhür ederdi bu sesler. Hayata bir ibret nazarıyla bakmayı kendilerine düstur edinenlerin payına, küçük yâhut büyük, mutlaka bir nasip düşerdi. İstanbul da kendisinden bir şeyler almak isteyenleri hiçbir vakit eli boş çevirmezdi; evvelâ aradıklarını buldurur, ardından her suâle tarihinin engin tecrübeleriyle cevap verirdi. Meselâ aşkın ne olduğunu sorsalar şâyet, bunu en güzel Galata Kulesi anlatırdı. Kız Kulesi'ne olan sevdası, uzaktan uzağa her dâim onu

izlemesi, birbirlerine kavuşamayan âşıklara en ince teselliydi. Aralarında akıp giden, dalgaları kabarmış o hırçın deniz, belki de bu yüzden oradaydı. Yüreklerde her gün yeniden tutuşan ateşi söndürmeye niyetlenen bir damla olabilmek içindi...

Sabrın ne demek olduğunu Güllhane Parkı'nın yaşlı ceviz ağaçları öğretirdi. Gölgesinde bekleyen nice âşığı misafir etmiş, yarım kalmış sevdalara sessizce şahitlik etmişti. Sadâkati, Üsküdar vapurlarının güvertesinde simit bekleyen martılar; metâneti Balat'ın sarp yokuşları öğretirdi. Birlik ve beraberliği Eyüp Sultan'ın avlusuna konan kuşlarda görürdük. Çocukluğu Adalar'ın fayton çingiraklarında, ilmi Beyazıt'ın sahaflarında bulurduk. Mâneviyatı, sekîneti ve huzuru ise Sultanahmet öğretirdi; kalbimize ince ince işleyerek...

Güzîde şehir İstanbul... İşte böyleydi. Zaman makinesine ihtiyaç duymadan bir yolculuğa çıkarıverirdi bizi. Bir semtinin herhangi bir sokağını tahayyül ettiğimizde, oranın kokusu siniverirdi hemen üzerimize. O koku silinmeye başladığında, zaman denen mefhumun ne kadar hızlı akıp gittiğini daha iyi anlar, zamandan bereketsiz başka bir şey olmadığına kesin kanaat getirirdik. Yağmurdan sonra mis gibi kokan o toprak kokusunu unutup egzoz ve asfalt kokularına razı olduğumuzdan beri gurbetteydik.

Moderniteye yetişme telaşıyla şehir, kendinden vazgeçmişti. Omuz omuza duran, saf saf dizilen o sıcak evler yerini soğuk duvarlara bırakmıştı. Bir zamanlar küçücük gözlerimize sığdırdığımız o sonsuz gökyüzünü şimdi bizden esirgeyen bu dev binalar neyin nesiydi? Bilincinde olmadan kaybettiğimiz şey neydi bizim? İşte zaman, fark etmeden “fark” ettirmişti bize. Seneler, bir atlı gibi geçip gitmiş, biz ise bunu bir kaplumbağa yürüyüşüne namzet kılmıştık...

Bugün bir sayfa daha çevrilmişti Levh-i Mahfûz'dan. Yüzümüze bir çizgi daha eklenmiş, saçımıza bir ak daha düşmüştü. Zamana direnen taşlar, göğe karışan ezanlar, bir çayın buharında kaybolan muhabbetler, içimde çöreklenen hüznü yaz akşamları, sadece hâtıralarda yaşayan sevdiklerim, toprağa emanet ettiklerim ve gidenlerin ardından biriktirdiğim suskunluklar... Bu şehirden geriye kalanlardı benim için. Yaşamış ve yaşlanmıştık. Gerçi şimdikiler, yaşlanmayı kabul edemediklerinden midir bilmem, “yaşlanma”yı değil, “yaş almak” tâbirini kullanıyordu artık. Fakat bu beni teselli etmiyordu. Yaşlanıyorduk işte; inkâr edilemez bir şekilde. Ve ben buna yanılmış bir çocukluk diyordum. İstanbul'da yaşanmış, yanılmış bir çocukluk...





Derdinin Abidleri

ŞEHRİGÜL PARLAK

“**D**avamız kuru bir cihangirlik davası değildir” diyen Ertuğrul’un derdi, cihangirlik olmadığı için altı yüz senelik bir ömür biçti Osmanlı’ya. “*Hepisinden iyice bir gönüle girmektir*” dediği için Yunus, “Bizim Yunus” oldu. Çünkü derdi insan kazanmak değil, gönül kazanmaktı. Şehit olduktan sonra cesedinden bile korkup, mezarı başında nöbet tutturan İngiliz Siyonistler unutturmaya çalıştı Hasan el-Benna’yı. İskenderiye’yi sokak sokak dolaşp “Allahu gayetunâ” diyerek haykırdığı için unutmamak onu. Çünkü onun da gayesi, İ’lâ-yı kelimetullah’tı. “*Hocamın atından sıçrayan çamur benim için şereftir*” deyip o kaftanı kabrinin üstüne serdirdiği için Yavuz Selim, Sultan oldu.

Dertliyidiler. Gecenin abidi, gündüzün mücahidi oldular. Kimi ilim için rıhleler yaptı, diyar diyar gezdi, kimi davasını anlatmak için sayfa sayfa yazdı. Kimileri de bu topraklarda adalet ve hoşgörü ile yaşansın diye kendi hayatını yaşamadı; at üstünden yere basmadı.

Dertliyidiler. Derdinin çilesini canıyla ödeyip yıllarca zindanlarda kalanlar da vardı, yurdundan sürülüp garip kalanlar da. Lakin dermanı yalnızca Rablerinde buldular. Nihayetinde derdi veren, dermanı da hazırlıyordu.

Hepsinin omzunda dünyalar kadar yük vardı, belli ki. Onlar, İslam davasını

yüklenmekten de, dertlenmekten de geri durmadılar.

“*Aşkı olmayan kulu kırka bölesim gelir*” diyen Bizim Yunus derde aşıktı. “*Ya ben İstanbul’u alırım, ya İstanbul beni*” diyerek Doğu Roma’nın surlarına haykıran Mehmet de âşıktı. Tarihin en zorlu döneminde yazdığı risalelerle kapitalistlere meydan okuyan Said Nursî, yargılandığı mahkemede “*Suçluysam idam edin, değilsem beraat. On bir ay hapis, at hırsızlarına verilir*” derken o da seviyordu derdini.

Onlar için kul olmak, Allah aşkıyla küll olmak demektir. Büyük dertleriyle büyük izler bıraktılar arkalarında. Biz onları dertlerinden tanıdık. Dertlerini anladık da, derde âşık olmayı anlayamadık. Âşık olunacak derdin sırrına vakıf olamadık. Gönül ateşinde abdest suyu kaynatan Aziz Mahmud Hüdayî gibi yanmadı yüreğimiz.

Nureddin Mahmud Zengi’nin zamandaki bir marangoz kadar Kudüs için dertlenmedik hiçbirimiz. Dertlenmekten korktuğumuzdan mıdır, yoksa derman bulma endişemizden midir bilinmez ama Rabbinin derdi varsa insanda, derman olsa da olur olmasa da. Kelamın incisi, sükûtun efendisinden; yine Bizim Yunus’tan yazalım:

“*Senin aşkın beni benden alıptır,
Ne şirin dert bu dermandan içeru.*”

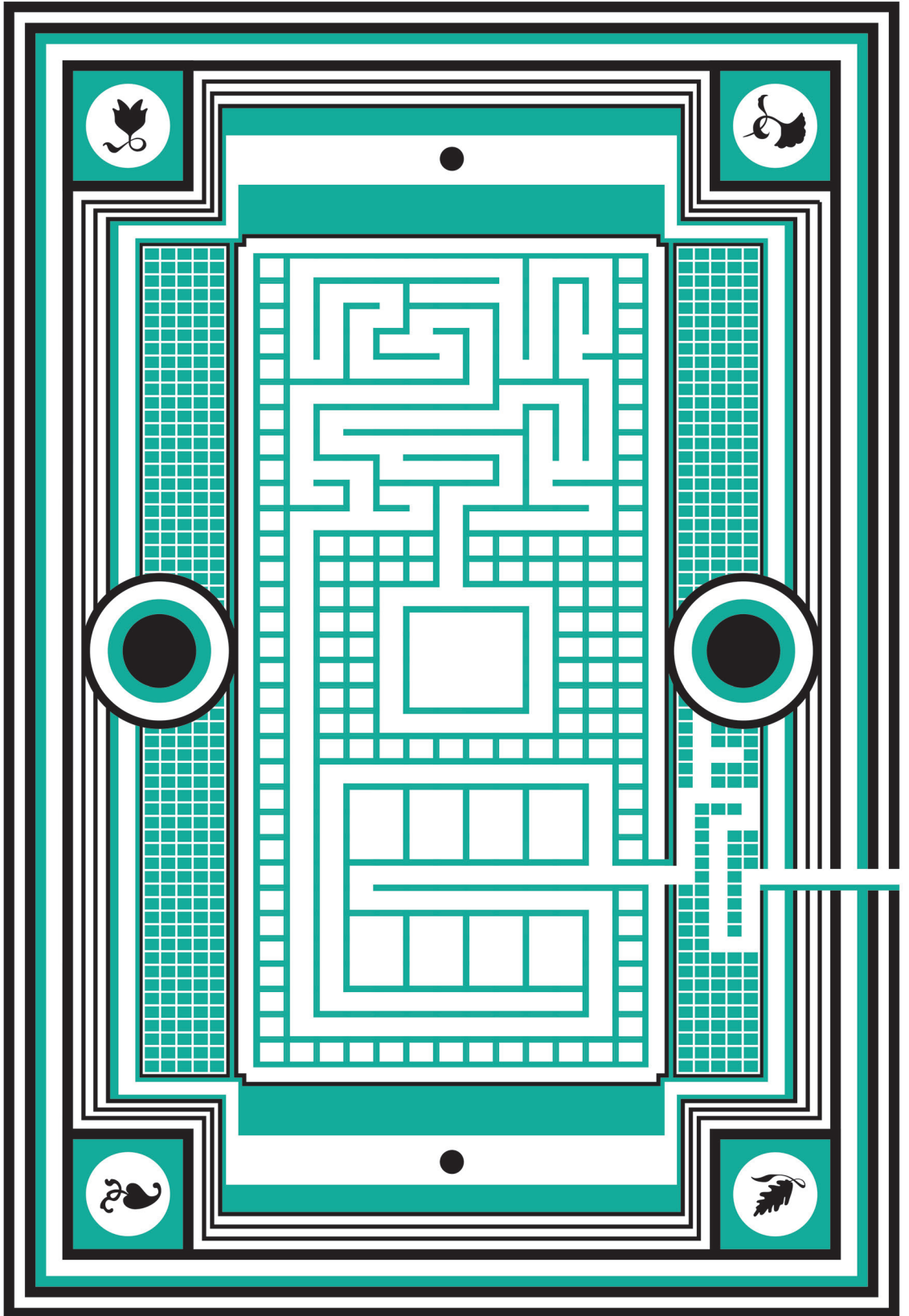


KUŞ GÜNCELERİ

Söyle Bana Nerdeydin?

HANNE NUR ÖZDEN

Bir kuş olsaydın nerelere giderdin? Yukarıdan bakıp, ekmeğini tatmak istediğin şehirler hangileri? Gurme bir kuş olabilmek için kaç fırın ekmeğe yemeli acaba, Tübingen’de franskrötchen, Budapeşte’de lángos, Bursa’da cantık pidesi yesen yeterli olur mu?... Yoksa Boğaz’da vapur mesaisi yapıp manzaraya karşı simit mi yerdin? İstanbul’da yaşayan bir kuş olsaydım; emeklilik tadında, manzaralı ve fırınlı bir mahalleye yerleşir, serçelerle muhabbet eder, ağaç gölgelerinde altımdan yürüyenleri seyrederek ve eğer bir insan olsaydım nerelere giderdim diye hayaller kurardım muhtemelen...



Ve sürgünle başladı hayat...